Refleksjoner rundt forslag til ny Barnevernlov skrevet av kommunepsykolog for barn, ungom og familier Ariana Dicu i Vestre Toten kommune

443

Forslag til ny barnevernslov

Lov om barnevern (barnevernsloven)

Kapittel 1 Formål, virkeområde og grunnleggende bestemmelser

Kapittel 2 Bekymringsmelding og undersøkelse

Kapittel 3 Hjelpetiltak

Kapittel 4 Akuttiltak

Kapittel 5 Omsorgsovertakelse, fratakelse av foreldreansvar og adopsjon

Kapittel 6 Atferdstiltak m.m.

Kapittel 7 Samvær og kontakt etter omsorgsovertakelse

Kapittel 8 Oppfølging av barn og foreldre

Kapittel 9 Fosterhjem

Kapittel 10 Barnevernsinstitusjoner m.m.

Kapittel 11 Omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere

Kapittel 12 Saksbehandlingsregler

Kapittel 13 Taushetsplikt, opplysningsplikt og adgang til å gi opplysninger

Kapittel 14 Behandling av saker i fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker

Kapittel 15 Kommunens og barnevernstjenestens ansvar og oppgaver

Kapittel 16 Statlig barnevernsmyndighet

Kapittel 17 Statlig tilsyn

Først og fremst legger jeg merke til at Barne og likestillingsdepartementet i dette forslag til ny barnevernlov utgitt mars 2019 har fjernet mange gode forslag fra NOU2016:16, dokument utgitt av utvalget som ble oppnevnt ved kongelig resolusjon den 28.november 2014 for å vurdere hvordan barnevernloven kan forenkles.

Kapittel 1 Formål, virkeområde og grunnleggende bestemmelser

§ 1-1 *Lovens formål*

Loven skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Loven skal bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse.

Loven skal bidra til at barn og unge får gode og trygge oppvekstvilkår.

Utvalget anerkjenner at kjærlighet er et meget omfatende begrep som er vanskelig å håndheve, men de
'er enig med Barnevernsproffene når de utrykker at lovens verdigrunnlag må være en grunnmur, som barnevernet kan støtte seg til og at loven må «inspirere barnevernsarbeidere til å jobbe med varme i hjertet og på måter som bygger tillit og trygghet hos barn»'

Utvalget sier også at 'En lignende formulering finnes i barnekonvensjonens fortale' og at begrepet skal forstås som 'en etisk bærebjelke for samfunnets innsats på barnevernsfeltet, og som verdigrunnlag for den omsorgen som skal gis i barnevernets regi'.

Kirkens bymisjon mener at kjærlighet lett kan oppleves å bli et 'subjektiv ladet ideal', og problematiserer om '…det for eksempel [er] omsorgspersonens forsøk på å gi kjærlighet som skal gjøres gjeldende, eller … hvorvidt barnet eller ungdommen har opplevd å motta kjærlighet'.

Landsforeningen for barnevernsbarn viser til at 'kjærlighet bygger på relasjoner over tid'.

Velferdsforskningsinstituttet NOVA mener at utvalgets forslag bør utgå fordi (…)prinsippet om barnets beste er den etiske bærebjelken for norsk barnevern, det uttales i den anledning at '… det bør vurderes om ikke et nytt etisk grunnprinsipp vil kunne føre til forvirring om hvilke avveininger barnevernet skal legge til grunn for sitt arbeid'.

Heller ikke i faglitteraturen er det enighet om retten til kjærlighet. 'Bendiksen skriver at det ikke er mulig å hevde «at noen, ei heller barn, har en rett til å motta kjærlighet» og at dette kun er noe man kan oppfordre til. Stang hevder derimot at barn har «en rett til å bli ivaretatt på en kjærlig og omsorgsfull måte»' (NOU 2012:9)

Det ble sagt også at 'kjærlighet er mer enn omsorg'. Jeg mener at det er en del av omsorgen. Ellers hva i all verden mener vi i våre rapporter når vi sier og skriver om emosjonell omsorg? Hva er det for noe, hvis ikke kjærlighet og 'varme øyne', ' varmt kroppspråk' og 'varme ord'?

I tillegg lurer jeg på hvordan framtidens klager på BV ville høres ut? For det kommer til å komme klager på et eller annet tidspunkt, selv om utvalget mener at begrepet skal forståes som 'en etisk bærebjelke for samfunnets innsats på barnevernsfeltet, og som verdigrunnlag for den omsorgen som skal gis i barnevernets regi'.
Landsforeningen for barnevernsbarn skriver: 'For oss føles det kunstig å innføre kjærlighet som begrep i en lov, fordi det er et opplevd fenomen som er vanskelig å etterprøve'.

§ 1-2 *Lovens virkeområde*

Loven gjelder for barn som har vanlig bosted i Norge og oppholder seg her. Loven gjelder også for barn som oppholder seg i Norge når barnas vanlige bosted ikke lar seg fastsette. Loven gjelder i tillegg for barn som oppholder seg i Norge og er flyktninger eller internasjonalt fordrevne.

Loven gjelder for barn som oppholder seg i en annen stat når barna har vanlig bosted i Norge. Det er likevel begrensninger i hvilke vedtak som kan treffes. Det kan treffes vedtak om omsorgsovertakelse etter § 5-1 og plassering på atferdsinstitusjon etter § 6-2. Videre kan det treffes vedtak om hjelpetiltak etter § 3-1 og pålegg om hjelpetiltak etter § 3-4 når foreldrene oppholder seg i Norge.

Loven gjelder for barn som oppholder seg i Norge, men har vanlig bosted i en annen stat. Det er likevel begrensninger i hvilke vedtak som kan treffes. Det kan treffes vedtak om hjelpetiltak etter kapittel 3, vedtak om akuttiltak etter kapittel 4 og vedtak om frivillig opphold i atferdsinstitusjon etter § 6-1, samt vedtak om plassering på institusjon etter § 6-4 når det er fare for menneskehandel.

444

Loven gjelder med de begrensninger som følger av folkeretten.

Tiltak etter loven kan iverksettes overfor barn under 18 år. Tiltak etter § 3-6 kan iverksettes overfor ungdom inntil de har fylt 25 år.

Kongen kan gi forskrift om lovens anvendelse på Svalbard.

§ 1-3 *Barnets beste*

Barnets beste er et grunnleggende hensyn i alle handlinger og avgjørelser som berører et barn. Hensynet til barnets beste skal være avgjørende når det vurderes om barnevernstiltak skal iverksettes, og hvilke tiltak som skal velges. Hva som er til barnets beste, må avgjøres etter en konkret vurdering av det enkelte barns behov.

Det er meget oppsiktsvekkende at dep. har gått fra utvalgetsforslag om å presisere begrepet 'barnets beste'. Når det gjelder 'barnets beste' har utvalget gjort en meget imponerende jobb, etter min vurdering.

Her er noen av de viktiste forslagene: 'I følge barnekomiteen har prinsippet om barnets beste tre normative elementer: (1) et grunnleggende juridisk fortolkningsprinsipp, (2) en selvstendig rettighet som kan prøves av en domstol og (3) en saksbehandlingsregel.

(...)

Utvalget mener det bør utformes en bestemmelse om barnets beste som er i tråd med et moderne syn på dette rettslige prinsippet. Utvalget legger til grunn at det bør lovfestes et prinsipp om barnets beste på barnevernsområdet som ligger nært opp til barnekonvensjonen artikkel 3 nr. 1 slik det er formulert av barnekomiteen.

(...)

Utvalget viser til at når det gjelder prinsippet om barnets beste, må to dimensjoner ses i sammenheng. For det første er barnets beste en materiell vurderingsnorm(A). For det andre

stiller barnets beste krav til beslutningsprosessen.(B)

(…)

(A)Barnets beste som en materiell vurderingsnorm inneholder to elementer; det er en optimaliseringsnorm (A1) og det er en avveiningsnorm(A2).

(A1)Barnets beste som en optimaliseringsnorm innebærer at det skal foretas en konkret og helhetlig vurdering av mulige konsekvenser (positive eller negative) for barnet, for å finne frem til hva som alt i alt er til det beste for barnet. I vurderingen av konsekvensene for barnet er det flere relevante momenter. Utvalget foreslår at momentene fremgår direkte av lovbestemmelsen. Dette vil gi en mer utførlig angivelse av relevante momenter, men den vil ikke være uttømmende.

(…)

Utvalget foreslår å fremheve i loven følgende elementer som er relevante i vurderingen av barnets beste:

Barnets egen identitet
Barnets og foreldrenes etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn
Barnets synspunkter
Barnets behov for å bevare familiemiljø og opprettholdelse av viktige relasjoner
Barnets behov for omsorg og beskyttelse
Barnets sårbarhet
Barnets helse, utdanning og utvikling

(…)

(A2) Når det gjelder avveiingsnormen, opprettholdes terskelen i gjeldende § 4-1, nemlig at barnets beste skal være «avgjørende».

(…)

(B) For å sikre at vedtak etter loven er basert på en grundig og riktig barnets beste-vurdering, foreslår utvalget å lovfeste krav til hvordan vedtak etter loven begrunnes, det være seg vedtak fra kommune, fylkesmann eller fylkesnemnd. Det foreslås krav til at det skal fremgå av vedtaket hvordan barnets beste er vurdert, herunder betydningen av barnets mening. Kravet til å begrunne vurderingen av barnets beste innebærer at det eksplisitt i vedtaket må foretas en vurdering av mulige konsekvenser (positive eller negative) avgjørelsen har for barnet. Det må fremkomme hvordan relevante momenter er vektlagt for å fremme barnets beste. Dersom anførte forhold ikke anses som relevante i barnets beste- vurderingen, må det også begrunnes. Dersom vedtaket avviker fra synspunktene til barnet, skal også årsaken til det klart fremgå.

§ 1-4 *Barns rett til nødvendige barnevernstiltak*

Barn har rett til nødvendige barnevernstiltak når vilkårene for tiltak er oppfylt.

§ 1-5 *Barns rett til medvirkning*

Et barn som er i stand til å danne seg egne meninger, har rett til å medvirke i alle forhold som vedrører barnet etter denne loven. Barnet skal få tilstrekkelig og tilpasset

informasjon og har rett til fritt å gi uttrykk for sine meninger. Barnet skal bli lyttet til, og barnets meninger skal vektlegges i samsvar med barnets alder og modenhet.

Et barn som barnevernet har overtatt omsorgen for, kan gis anledning til å ha med seg en person barnet har særlig tillit til, i møter med barnevernet.

Departementet kan gi forskrift om medvirkning og om tillitspersonens oppgaver og

funksjon.

§ 1-6 *Krav om forsvarlighet*

Barnevernets saksbehandling, tjenester og tiltak skal være forsvarlige.

I tillegg foreslår utvalget følgene presiseringer som dep. ignorerer:

'Barnevernet skal utøve sin virksomhet med respekt for og så langt som mulig i samarbeid med barnet og barnets foreldre.

Barnevernets tiltak skal ikke være mer omfattende enn det som er nødvendig, og skal gjennomføres så skånsomt som mulig'.

Jeg synes å være viktige presiseringer som bør festes i loven.

§ 1-7 *Tidlig innsats*

Barnevernstjenesten skal sette inn tiltak så tidlig at varige problemer kan unngås.

Når det gjelder tidlig innsats er ikke noen stor forskjell mellom dep. og utvalget, bortsett fra hvilken kapitel presiseringen hører til.

Utvalget sier: 'Barnevernstjenesten skal arbeide for å avdekke omsorgssvikt, om barnet utsetter sin helse eller utvikling for fare, og sette inn tiltak så tidlig at varige problemer kan unngås'. (se Kapittel 13 Ansvar, organisering og finansiering)

Jeg skulle ønske at det ble definert begrepet 'tidlig innsats' og ikke minst gitt en ramme på hvor tidlig innsatsen skal være slik at det blir optimalt og ikke skadelig for barnet og familien. Altså når er det for tidlig og intervenere? Jeg vet feks at spesialistene ved Anna Freud National Center for Children and Families i London fraråder sterk å intervenere i form av tidlig innsats i en familie de første 3 månader etter fødsel (selvfølgelig at det ikke gjelder de familiene hvor det finnes bevis på vold).

I NOU 2019:3 Kjønnsforskjeller i skoleprestasjoner og utdanningsløp problematiserer utvalget mye begrepet 'tidlig innsats' og en del av prblemstillingene drøftet der er meget aktuelle for BV også. '«Tidlig innsats» er ikke et veldefinert begrep og omfatter en rekke ulike tiltak med mål om (…) å forebygge skjev utvikling hos barn og unge.(…) «Tidlig innsats»- perspektivet har på sin side vært kritisert for å resultere i et kartleggings- og testregime der man bidrar til stress, konkurransepress, «overbehandling», innsnevring av normalbegrepet og sykeliggjøring av barn som utvikler seg normalt, men senere enn andre'

Fra forskere innen pedadogikkfeltet får vi vite at: 'problemet er at vi mangler et teoretisk

rammeverk som kan håndtere det komplekse i arbeidet med tidlig innsats (…) konsekvensene av tidlig innsats lite problematisert i norsk sammenheng' sier Stine Vik, forsker og pedagog ved Høgskolen i Lillehammer som advarer mot 'å stemple barn som problematiske for tidlig'. Vi kan trekke paralleller med BV og advarer mot å stemple omsorgsituasjonen som problematisk for tidlig.

Jeg håper at begrepet 'tidlig innsats' blir definert i siste versjon av loven. Og at loven presiserer i forrige paragraf at tiltak skal utføres skånsom og med respekt og ikke mer omfatende enn nødvendig.

§ 1-8 *Barnevernets plikt til å samarbeide med familie og nettverk*

Barnevernet skal så langt som mulig samarbeide med både barn og foreldre og skal behandle dem med respekt.

Barnevernstjenesten skal legge til rette for at barnets familie og nettverk involveres, dersom det er hensiktsmessig.

§ 1-9 *Barns kulturelle, språklige og religiøse bakgrunn*

Barnevernet skal i sitt arbeid ta hensyn til barnets kulturelle, språklige og religiøse bakgrunn.

Prinsipene ved § 1-8 og § 1-9 nevnes igjen § 5-3, § 9-4 og § 10-2. Etter å ha lest utvalgets lovforslag ser jeg ikke store prinsipielle forskjeller. Men utvalgets forslag virker mer tydelig, mer konkret, mer alvorlig enn dep. sitt lovforslag.

For eksempel er barnevernetsplikten til å ta hensyn til barnets kulturelle, språklige og religiøse bakgrunn meget bra rammet i barnets beste – som er definert i § 2 (utvalgets lovforslag).

Deretter er begge prinsippene utmerket rammet inn i § 23 (utvalgets lovforslag): 'Barnevernstjenesten vurderer og avgjør hvor barnet skal bo innenfor de rammer fylkesnemnda har satt. Ved valget av bosted skal det tas hensyn til blant annet:

1.barnets egenart og behov for omsorg og opplæring i et stabilt miljø

2.behovet for kontinuitet i barnets oppdragelse

3.barnets etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn

4.hvor lenge det er antatt at barnet skal bo der, om det er mulig og ønskelig at barnet har kontakt med foreldrene og at kontakten kan gjennomføres uten for stor ulempe.

Dersom barnet skal bosettes i fosterhjem skal barnevernstjenesten alltid vurdere om noen i barnets familie eller nære nettverk kan velges som fosterhjem. Barnevernstjenesten skal legge til rette for bruk av familieråd ved vurderingen av bosted i familie eller nettverk, dersom det er hensiktsmessig'.

Dep. har gått bort fra utvalgets forslag og tatt vekk både 'barnets beste' definisjonen og kriteriene for en god plassering av barnet utenfor hjemme. Dep. signaliserer på denne måten at

kultursensitivitet er ikke et krav i BVs vurderinger.

Dette kommer tydelig fram i Dep. uttalelse: 'Utvalget mente barnevernet bør anvende en større grad av kultursensitivitet i sitt arbeid, men at dette primært fremmes gjennom andre virkemidler enn lovgivning. Utvalget viste til at det er kommunens ansvar å sørge for nødvendig opplæring av barnevernstjenestens personell.'

Etter min oppfatning konkluderer utvalget at kultursensitivitet i vurdering av barnets beste er både plikt og krav:

'Utvalget foreslår imidlertid en ny overordnet bestemmelse om barnets beste som presiserer at barnets og foreldrenes etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn er relevante momenter i vurderingen av barnets beste. I tillegg til at forsvarlighetskravet videreføres, foreslår utvalget å innta en plikt for barnevernet til å utøve sin virksomhet med respekt for og i samarbeid med barnet og barnets foreldre. Forsvarlighetskravet og samarbeidsplikten innebærer også et krav til kultursensitivitet.

(...)
Innta en ny overordnet bestemmelse om barnets beste som presiserer at barnets og foreldrenes etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn er relevante momentene i vurderingen av barnets beste. Bestemmelsen om at barnevernstjenesten ved valg av bosted skal ta hensyn til barnets etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn videreføres, jf. § 23.

(...)

Familier med en annen kulturell bakgrunn er også blitt stadig vanligere. I barnevernssaker skal barnets kulturelle rettigheter respekteres og sikres så langt de ikke kommer i strid med andre av barnets rettigheter. Vurderingen av hensynet til familienes kultur og barnets beste i barnevernssaker har vært en utfordring for barneverntjenester, fylkesnemnder og domstoler.

(...)

Barn som tilhører en minoritet eller er urinnvånere har et særskilt vern etter barnekonvensjonen artikkel 30:

> «I stater hvor det finnes etniske, religiøse eller språklige minoriteter eller personer som tilhører en urbefolkning, skal et barn som tilhører en slik minoritet eller urbefolkningen, ikke nektes retten til sammen med andre medlemmer av sin gruppe å leve i pakt med sin kultur, bekjenne seg til og utøve sin religion, eller bruke sitt eget språk»

(...)

Utvalget mener at loven i større grad enn i dag må synliggjøre at foreldre og barns etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn, er sentralt for alle handlinger og beslutninger som berører barn. Utvalget foreslår at den overordnede bestemmelsen om barnets beste i ny § 2 tredje ledd presiserer at barnets og foreldrenes etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn er ett av de momenter som skal vurderes når det tas stilling til hvilken løsning som er til barnets beste. Dette vil også omfatte samisk språk og kultur. I dag er hensynet til barnets og foreldrenes bakgrunn, bare regulert i lovbestemmelsen om valg av bosted i § 4-15 og i fosterhjemsforskriften § 4. Presiseringen i momentlisten i barnets beste betyr at dette er et hensyn som skal legges vekt på i alle handlinger og avgjørelser knyttet til barnet, og ikke bare ved valg av bosted for barnet. Overordnede menneskerettslige normer om minoriteters rettigheter

må også inngå i kompetansen til de som skal arbeide med barnevern.

(…)
Lovfeste krav om at barnets mening og vurderingen av barnets beste skal fremgå av fylkesnemndasvedtak'.

445

Kapittel 2 Bekymringsmelding og undersøkelse

§ 2-1 *Barnevernstjenestens gjennomgang av bekymringsmeldinger*

Barnevernstjenesten skal gjennomgå innkomne bekymringsmeldinger snarest, og senest innen en uke etter at de er mottatt. Barnevernstjenesten skal vurdere om en bekymringsmelding skal følges opp med en undersøkelse etter § 2-2. Barnevernstjenesten skal vurdere om en bekymringsmelding krever umiddelbar oppfølging.

Dersom barnevernstjenesten henlegger en bekymringsmelding uten undersøkelse, skal den begrunne henleggelsen skriftlig. Begrunnelsen skal inneholde faglige vurderinger. Henleggelse av åpenbart grunnløse bekymringsmeldinger trenger ikke å begrunnes.

Ved å lese denne paragrafen blir jeg ikke klokere når det gjelder å forstå hva en melding til BV er. 'Utvalget foreslår å presisere i loven hva en melding til barnevernstjenesten er, og tydeliggjøre fristen for når barnevernstjenesten skal vurdere en innkommet melding om bekymring for et barn.' Dep. har ikke heller forklart hvorfor de velger ikke å definere uttrykket 'melding til BV'. Dep. derimot har valgt å begrense begrepet til 'bekymringsmelding'

§ 2-2 *Barnevernstjenestens rett og plikt til å gjennomføre undersøkelser*

Dersom det er rimelig grunn til å anta at det foreligger forhold som kan gi grunnlag for å iverksette tiltak etter loven, skal barnevernstjenesten undersøke forholdet.

Undersøkelsen skal gjennomføres snarest, og den skal være avsluttet senest innen tre måneder etter at fristen i § 2-1 første ledd er utløpt. I særlige tilfeller kan barnevernstjenesten utvide undersøkelsestiden til inntil seks måneder totalt.

Barnevernstjenesten skal undersøke barnets helhetlige omsorgssituasjon og behov. Undersøkelsen skal gjennomføres systematisk og grundig nok til å kunne avgjøre om det er nødvendig å iverksette tiltak etter loven. Undersøkelsen skal gjennomføres så skånsomt som mulig.

Foreldrene eller den barnet bor hos, kan ikke motsette seg at barnevernstjenesten gjennomfører besøk i hjemmet som en del av undersøkelsen. Barnevernstjenesten og sakkyndige som den har engasjert, kan kreve å få snakke med barnet i enerom. Dersom det er mistanke om at barnet blir mishandlet eller utsatt for andre alvorlige overgrep i hjemmet, kan barnevernstjenestens leder vedta at barnet skal bringes til sykehus eller annet sted for kortvarig medisinsk undersøkelse.

Barnevernstjenestens undersøkelse er avsluttet når barnevernstjenesten har gjort ett av følgende:

a) vedtatt å henlegge saken

b) vedtatt å iverksette tiltak

c) sendt begjæring om tiltak til fylkesnemnda.

Barnevernstjenestens avgjørelse om å henlegge saken etter en undersøkelse skal regnes som enkeltvedtak.

Bestemmelsene i denne paragrafen gjelder så langt de passer for utredning som nevnt i § 16-3 fjerde ledd bokstav a av omsorgssituasjonen til barn i alderen 0-6 år.

I tillegg har utvalget foreslått 2 meget viktige ting som er blitt ignorert av dep.

En av dem er krav om plan for undersøkelse: 'For å sikre forutsigbarhet for partene og fremdrift i barnevernets arbeid, foreslår utvalget derimot at barnevernstjenesten skal lage en plan for hvordan undersøkelsen skal gjennomføres, se ny § 10 første ledd. Planen må lages innen en uke etter mottak av meldingen. Planen bør tilpasses undersøkelsens omfang, og det kan være behov for å endre og tilpasse planen etter hvert som undersøkelsen pågår.'

Den andre er krav til dokumentasjon: 'Utvalget foreslår å lovfeste et krav om dokumentasjon i § 81, og mener dette følger opp prinsippet om barnets beste. Det vises til kapittel 5 hvor det fremkommer at prinsippet har klare prosessuelle elementer. (s.141) Sammen med utvalgets forslag om å stille krav til at det skal fremgå hvordan barnets beste er vurdert i vedtak, vil en dokumentasjonsplikt etter utvalgets oppfatning innebære en betydelig styrking av partenes rettsikkerhet. Dokumentasjons- og begrunnelsesplikten vil ansvarliggjøre de som utreder og fatter vedtak, i tillegg til å synliggjøre sakens faktiske forhold og vurderinger for sakens parter og dem som eventuelt skal etter etterprøve beslutninger. (...)Utvalget foreslår at dokumentasjonsplikten skal bestå i en plikt for barnevernstjenesten til å føre journal for det enkelte barn, se ny § 81. (...)journalen primært skal være et arbeidsdokument for barnevernstjenesten, og bidra til forsvarlig behandling av saken. (...)Utgangspunktet er at alle sentrale opplysninger og vurderinger som gjelder viktige avgjørelser i barnets liv skal nedtegnes i journalen. Dette omfatter undersøkelser, tiltak, evalueringer, eventuelt nye opplysninger og avslutning av tiltak. Utvalget mener videre at journalen skal inneholde nødvendig informasjon om barnet og barnets omsorgssituasjon, se § 81 andre ledd bokstav a. Journalen skal inneholde nødvendige, relevante og korrekte opplysninger som må tilpasses sakens karakter og barnets behov. Journalen bør også inneholde opplysninger om hva barnevernstjenesten har gjort og begrunnelsen for dette, se § 81 andre ledd bokstav c. Det bør også være dokumentasjonsplikt for evaluering av tiltak, samt saksrelevante drøftinger. Som en del av dokumentasjonsplikten skal barnevernstjenesten skrive rapport om arbeidet med undersøkelsen og de vurderinger som er gjort. Kravet bør gjelde for både stat og kommune. Journalen omfatter ikke dokumentasjon av andre mer dagligdagse avgjørelser og opplysninger, som gjerne skrives som såkalte løpenotater.

(...)

§81 Plikt til å føre journal

Barnevernstjenesten skal føre journal for det enkelte barn.

Journalen skal inneholde

a) nødvendige opplysninger om barnet, og omsorgssituasjonen

b) beskrivelser av hvorvidt barnet har fått anledning til å medvirke, hva barnet er blitt hørt om og hva som var barnets syn

c) beskrivelser av de barnevernsfaglige vurderinger av barnets situasjon og behov, og

d) referat fra samtaler og møter med barnet, foreldre og andre barnevernstjenesten har vært i kontakt med.

Departementet kan gi forskrift om plikten til å føre journal.'

Dep. har kun nevnt BVs plikt til å dokumentere hvordan barnet har medvirket:

'§ 12-4 Dokumentasjon av barns medvirkning og barnets beste.

Barnevernstjenesten og barne-, ungdoms- og familieetaten skal i sine vedtak dokumentere hva som er barnets mening, og hvilken vekt den er tillagt. Det skal også fremgå av vedtaket hvordan barnets beste er vurdert.'

Jeg håper virkelig at det revurderes utvalgets forslag og begge kravene festes i ny BVlov. Det er tross alt en lov som skal gi bedre sikkerhet til barn og familie. Dokumentasjon er minste grep som kan gjøres i den rettning. Det gir bedre tydelig oversikt og mulighet til å vurdere riktig eventuelle klager.

§ 2-3 Barnevernstjenestens adgang til å gjenoppta undersøkelsen etter en henleggelse

Dersom barnevernstjenesten henlegger en sak etter en undersøkelse fordi foreldrene ikke samtykker til anbefalte hjelpetiltak, kan den gjenoppta undersøkelsessaken inntil seks måneder etter at saken ble henlagt, dersom vilkårene etter § 2-2 fortsatt er oppfylt. Foreldrene skal informeres om at barnevernstjenesten kan gjenoppta undersøkelsen, og informeres dersom det skjer.

§ 2-4 *Oppfølging av gravid rusmiddelavhengig etter melding fra kommunen*

Når kommunen gir melding om at en gravid rusmiddelavhengig uten eget samtykke er tatt inn på institusjon og holdes tilbake der, jf. helse- og omsorgstjenesteloven § 10-3

446

syvende ledd, kan barnevernstjenesten åpne barnevernssak uten den gravides samtykke. Barnevernstjenesten kan også gi råd og veiledning, tilby frivillige hjelpetiltak og vurdere behovet for å iverksette tiltak etter fødsel.

Kapittel 3 Hjelpetiltak

§ 3-1 *Frivillig hjelpetiltak i hjemmet*

Når barnet på grunn av forholdene i hjemmet eller av andre grunner har særlig behov for det, skal barnevernstjenesten tilby og sette i verk hjelpetiltak for barnet og familien. Hjelpetiltak skal være egnet til å ivareta barnets særlige behov og bidra til å forebygge videre problemutvikling hos barnet eller i familien.

Departementet kan i forskrift fastsette hvilke krav til kvalitet som skal stilles til hjelpetiltak.

§ 3-2 *Fosterhjem og barnevernsinstitusjon som frivillig hjelpetiltak*

Barnevernstjenesten kan tilby fosterhjem eller institusjon som hjelpetiltak når vilkårene i § 3-1 er til stede og barnets behov ikke kan ivaretas på annen måte. Barnevernstjenesten kan også tilby opphold i omsorgssenter, jf. kapittel 11. Dersom det forutsettes at foreldrene i lengre tid ikke vil kunne gi barnet forsvarlig omsorg, må barnevernstjenesten vurdere om det med én gang skal reises sak om omsorgsovertakelse, jf. § 5-1. § 5-3 tredje ledd gjelder så langt det passer.

§ 3-3 *Frivillig opphold i fosterhjem eller barnevernsinstitusjon i en annen stat enn der barnet har vanlig bosted*

Barnevernstjenesten kan tilby et konkret fosterhjem eller en institusjon som hjelpetiltak i en stat som har sluttet seg til konvensjon 19. oktober 1996 om jurisdiksjon, lovvalg, anerkjennelse, fullbyrdelse og samarbeid vedrørende foreldremyndighet og tiltak for beskyttelse av barn dersom følgende vilkår er oppfylt:

a) vilkårene for frivillig hjelpetiltak i fosterhjem eller institusjon etter § 3-2 er oppfylt

b) oppholdet er forsvarlig og til barnets beste, og barnets tilknytning til den aktuelle staten er tillagt særlig vekt

c) barnets rett til medvirkning er ivaretatt og barnets mening er tillagt stor vekt

d) forelder med foreldreansvar og barn over 12 år samtykker til oppholdet

e) staten som det er ønskelig å tilby opphold i, har en forsvarlig tilsynsordning

f) gjennomføringen av tilsyn, oppfølging av barnet og utgiftsfordeling i forbindelse med oppholdet er avtalt med myndighetene i den aktuelle staten

g) vilkårene etter konvensjonens artikkel 33 er oppfylt.

Barnevernstjenesten kan samtykke til at et barn som har vanlig bosted i en stat som har tiltrådt konvensjon 19. oktober 1996 om jurisdiksjon, lovvalg, anerkjennelse, fullbyrdelse og samarbeid vedrørende foreldremyndighet og tiltak for beskyttelse av barn, kan få opphold i et konkret fosterhjem eller en institusjon i Norge. Samtykke kan gis bare dersom vilkårene i første ledd er oppfylt. Barnevernstjenesten skal søke Utlendingsdirektoratet om oppholdstillatelse for barnet når det er nødvendig. Barnevernstjenesten kan ikke samtykke til oppholdet før barnet har fått oppholdstillatelse.

§ 3-4 *Pålegg om hjelpetiltak*

Når vilkårene etter § 3-1 er oppfylt, og det er nødvendig for å sikre barnet tilfredsstillende omsorg eller beskyttelse, kan fylkesnemnda vedta hjelpetiltak uten at partene har samtykket til det.

447

Pålegg om hjelpetiltak kan rettes mot både foreldre som barnet bor fast sammen med, og foreldre som har samvær med barnet.

Fylkesnemnda kan pålegge følgende hjelpetiltak:

a) opphold i barnehage eller andre egnede dagtilbud, opphold i besøkshjem eller avlastningstiltak, leksehjelp, fritidsaktiviteter, bruk av støttekontakt eller andre lignende tiltak

b) tilsyn, meldeplikt og urinprøver

c) foreldreveiledning

d) opphold i senter for foreldre og barn

Pålegg om at barnet skal oppholde seg i barnehage eller annet egnet dagtilbud, kan vedtas uten tidsbegrensning. Pålegg om opphold i sentre for foreldre og barn kan vedtas for inntil tre måneder. For øvrig kan pålegg om hjelpetiltak vedtas for inntil ett år.

Det er ett av de beste forslagene som har kommet inni loven – nemlig at tiltak skal rettes mot både foreldrene ikke bare den barnet bor fast hos.. Dette er god nyhet både for foreldrene og for BV.

§ 3-5 *Foreldrestøttende hjelpetiltak uten barnets samtykke*

Dersom et barn har vist alvorlig utagerende atferd, jf. § 6-2, eller er i ferd med å utvikle slik atferd, kan fylkesnemnda vedta at foreldrestøttende tiltak som har som formål å redusere barnets atferdsproblemer, kan gjennomføres uten barnets samtykke. Slike foreldrestøttende tiltak kan også gjennomføres uten barnets samtykke når tiltakene iverksettes som ledd i avslutningen av et institusjonsopphold etter § 6-2. Foreldrestøttende tiltak uten barnets samtykke kan ikke opprettholdes i mer enn seks måneder etter at fylkesnemndas vedtak ble truffet.

§ 3-6 *Hjelpetiltak til ungdom over 18 år*

Tiltak som er iverksatt før en ungdom har fylt 18 år, skal videreføres eller erstattes av andre tiltak når ungdommen samtykker og har særlig behov for hjelp fra barnevernstjenesten til en god overgang til voksenlivet. Tiltak kan iverksettes selv om ungdommen har vært uten tiltak en periode.

I god tid før ungdommen fyller 18 år, skal barnevernstjenesten ta kontakt med ungdommen for å vurdere om tiltak skal videreføres eller erstattes av andre tiltak. Avgjørelser om at tiltak skal videreføres, erstattes eller opphøre, er enkeltvedtak.

Tiltak kan iverksettes frem til ungdommen fyller 25 år.

§ 3-7 *Vedtak om medisinsk undersøkelse og behandling*

Dersom det er grunn til å tro at et barn har en livstruende eller annen alvorlig sykdom eller skade, og foreldrene ikke sørger for at barnet kommer til undersøkelse eller behandling, kan fylkesnemnda vedta at barnet med bistand fra barnevernstjenesten skal undersøkes av lege, eller bringes til sykehus for å bli undersøkt. Fylkesnemnda kan også vedta at et barn med en slik livstruende eller annen alvorlig sykdom eller skade skal behandles på sykehus eller i hjemmet i samsvar med anvisning fra lege.

§ 3-8 *Vedtak om behandling av barn som har særlige behandlings- og opplæringsbehov*

Dersom foreldrene ikke sørger for at et barn som har nedsatt funksjonsevne eller er spesielt hjelpetrengende, får dekket særlige behov for behandling og opplæring, kan fylkesnemnda vedta at barnet med bistand fra barnevernstjenesten skal behandles eller få opplæring.

448

Kapittel 4 Akuttiltak

Tross utvalgets forsøk på å organisere lovteksten på en simplist og logisk måte har dep. hold fast på den gamle lovstrukturen fra 1992. Akutttiltaket er en sæsrskilt omsorgsovertakelse. Det er logisk å gi normer og regler som følger den naturlige prosessen fra minst alvorlige hendelser til akutte og spesielle hendelser. I dette tilfellet fra frivillig hjelpetiltak til omsorgsovertakelse og til slutt akuttiltak.

Når det gjelder valg av ordet 'akutt' versus 'haste' er jeg enig med dep. at 'akutt' er bedre valg enn 'haste'. Dette fordi 'akutt' tyder på at det skal være kortvarig, mens 'haste' sier bare at det er noe som ikke kan vente.

§ 4-1 *Akuttvedtak om hjelpetiltak dersom barn er uten omsorg*

Dersom et barn er uten omsorg, skal barnevernstjenesten straks vedta og sette i verk de hjelpetiltakene som er nødvendige. Hjelpetiltakene kan ikke opprettholdes dersom foreldrene og barn over 15 år motsetter seg tiltaket.

Utvalget foreslo uttrykket 'forsvarlig omsorg', som jeg synes hjelper litt ved å skape mer konkret bilde.

'Det kan være en forskjell mellom en forsvarlig omsorgssituasjon og en optimal omsorgssituasjon. Dersom retten hadde vært detaljregulert, hadde det gitt en klarere og mer forutsigbar situasjon.'

§ 4-2 *Akuttvedtak om midlertidig omsorgsovertakelse*

Barnevernstjenestens leder, lederens stedfortreder eller påtalemyndigheten skal treffe akuttvedtak om midlertidig å overta omsorgen for et barn dersom det ellers er fare for at barnet blir vesentlig skadelidende. Dette gjelder også for et nyfødt barn før foreldrene har tatt med seg barnet hjem fra fødestedet.

Barnevernstjenestens leder eller lederens stedfortreder kan også treffe vedtak om samvær etter § 7-2 når akuttvedtak er truffet.

Dersom barnevernstjenesten ikke snarest og senest innen seks uker fra vedtakstidspunktet følger opp akuttvedtaket med en begjæring til fylkesnemnda om omsorgsovertakelse etter § 5-1, faller akuttvedtaket bort.

Vedtak som gjelder et barn som har vanlig bosted i en annen stat, jf. § 1-2 tredje ledd, faller likevel ikke bort før etter seks måneder fra vedtakstidspunktet dersom norske myndigheter innen samme frist har gjort ett av følgende:

a) fremmet en begjæring til bostedsstaten om å treffe nødvendige beskyttelsestiltak

b) truffet vedtak om å få overført jurisdiksjon etter lov om gjennomføring av konvensjon 19. oktober 1996 om jurisdiksjon, lovvalg, annerkjennelse, fullbyrdelse og samarbeid vedrørende foreldremyndighet og tiltak for beskyttelse av barn § 5.

Ett av hovedgrunnene for at regjeringen har startet prosessen for å skaffe en ny BVlov i2014 er å forenkle språket. Det er stor forskjell mellom utvalgets formulering og dep. formulering og for meg er det mye lettere å lese utvalgets tekst.

Utvalget forslag: 'Barnevernstjenestens leder eller dennes stedfortreder kan vedta å bosette et barn utenfor hjemmet, dersom det er fare for at barnet uten slikt tiltak blir vesentlig skadelidende'.

Dep. Sitt forslag: 'Barnevernstjenestens leder, lederens stedfortreder eller påtalemyndigheten skal treffe akuttvedtak om midlertidig å overta omsorgen for et barn dersom det ellers er fare for at barnet blir vesentlig skadelidende'.

I tillegg har utvalget argumentert for at påtalemindighetene ikke skal kunne treffe en sånn vedtak. 'Utvalget foreslår videre at påtalemyndigheten ikke lenger skal ha kompetanse til å treffe hastevedtak, utover hastevedtak om menneskehandel. Med unntak for situasjoner hvor det er fare for menneskehandel, anses ikke påtalemyndigheten å ha den nødvendige barnefaglige kompetansen for å treffe vedtak.'

Men det som er mest oppsiksvekkende er at det ikke ble foreslått noen endringer som ville styrke den prosessuelle rettssikkerheten. Det er ikke heller foreslått endringer som tydeliggjør hvordan bestemmelsen skal tolkes. Endringer i godkjenningsordningen eller klagebehandlingen er ikke engang nevnt.

Akuttvedak skal være meget, meget sjeldent, når det ikke finnes andre løsninger. Antall barn som opplever å bli kastet unødvendig i en eksistensiellkrise utløst av BV akuttvedtak truffet på feil grunnlag MÅ gå ned. Dette fordi: 'Felles for barn og unge vi har snakket med er likevel opplevelsen av at noe skjer brått og plutselig, og at de har hatt liten eller ingen tid til å forberede seg på det som skal skje. De forteller også at de ikke kan forstå hvorfor det plutselig

hastet så fælt med å flytte dem'. REDD BARNA

§ 4-3 *Vedtak om midlertidig flytteforbud*

Barnevernstjenestens leder eller lederens stedfortreder kan vedta at et barn som bor utenfor hjemmet med foreldrenes samtykke, ikke skal flyttes, dersom det er sannsynlig at flytting vil være til skade for barnet.

Vedtak kan treffes for inntil tre måneder. Barnevernstjenesten skal i løpet av vedtaksperioden legge forholdene til rette for at flyttingen kan gjennomføres med minst mulig ulempe for barnet.

Dersom barnevernstjenesten vurderer det slik at barnet ikke kan flyttes, skal barnevernstjenesten sende begjæring til fylkesnemnda om omsorgsovertakelse eller annet tiltak i løpet av seks uker. Vedtaket om flytteforbud består til saken er behandlet av fylkesnemnda.

Vedtak om midlertidig flytteforbud kan påklages til fylkesnemnda, jf. § 14-22.

§ 4-4 *Akuttvedtak om plassering i atferdsinstitusjon*

Barnevernstjenestens leder, lederens stedfortreder eller påtalemyndigheten kan treffe akuttvedtak om å plassere et barn i institusjon dersom barnet har vist alvorlig utagerende atferd som nevnt i § 6-2. Et slikt vedtak kan treffes bare dersom det er fare for at barnet ellers blir vesentlig skadelidende.

Som sagt har utvalget argumentert for at påtalemindighetene ikke skal kunne treffe en sånn vedtak. 'Utvalget foreslår videre at påtalemyndigheten ikke lenger skal ha kompetanse til å treffe hastevedtak, utover hastevedtak om menneskehandel. Med unntak for situasjoner hvor det er fare for menneskehandel, anses ikke påtalemyndigheten å ha den nødvendige barnefaglige kompetansen for å treffe vedtak.' Men dep. har valgt å se bort fra argumentet om at påtalemyndigheten ikke har den nødvendige barnefaglige kompetansen.

449

Dersom barnevernstjenesten ikke snarest og senest innen to uker fra vedtakstidspunktet følger opp akuttvedtaket med en begjæring til fylkesnemnda om plassering i atferdsinstitusjon etter § 6-2, faller akuttvedtaket bort.

§ 4-2 fjerde ledd gjelder tilsvarende.

§ 4-5 *Akuttvedtak om plassering av barn i institusjon når det er fare for menneskehandel*

Barnevernstjenestens leder, lederens stedfortreder eller påtalemyndigheten kan treffe akuttvedtak om å plassere et barn i institusjon dersom det er sannsynlig at barnet utnyttes til menneskehandel, eller det er en nærliggende og alvorlig fare for at barnet kan bli utnyttet til menneskehandel. Akuttvedtaket kan treffes bare når det er nødvendig for å beskytte barnet.

§ 6-4 annet, fjerde og sjette ledd gjelder tilsvarende.

Dersom barnevernstjenesten ikke snarest og senest innen to uker følger opp akuttvedtaket med en begjæring til fylkesnemnda om plassering i institusjon etter § 6-4, faller akuttvedtaket bort.

Kapittel 5 Omsorgsovertakelse, fratakelse av foreldreansvar og adopsjon

§ 5-1 *Vedtak om omsorgsovertakelse*

Dersom mindre inngripende tiltak ikke kan skape tilfredsstillende forhold for barnet og det er nødvendig ut fra barnets situasjon, kan fylkesnemnda treffe vedtak om omsorgsovertakelse for et barn i følgende tilfeller:

a) Det er alvorlige mangler enten ved omsorgen som barnet får, eller ved den personlige kontakt og trygghet som barnet trenger etter sin alder og utvikling.

b) Foreldrene sørger ikke for at et barn som er sykt, har nedsatt funksjonsevne eller er spesielt hjelpetrengende, får dekket sitt særlige behov for behandling og opplæring.

c) Barnet blir mishandlet eller utsatt for andre alvorlige overgrep i hjemmet.

d) Det er overveiende sannsynlig at barnets helse eller utvikling kan bli alvorlig skadet fordi foreldrene vil være ute av stand til å ta tilstrekkelig ansvar for barnet.

e) Det er overveiende sannsynlig at et barn som ble akuttplassert som nyfødt etter § 4-2, vil komme i en situasjon som nevnt i bokstav a, b, c eller d.

f) Det er overveiende sannsynlig at flytting av et barn som med foreldrenes samtykke bor utenfor hjemmet, vil føre til en situasjon som nevnt i bokstav a, b, c, eller d.

g) Barnet har bodd utenfor hjemmet i mer enn to år med foreldrenes samtykke, og barnet er blitt så knyttet til mennesker og miljøet der det er, at flytting kan føre til alvorlige problemer for barnet.

Når det gjelder bokstav d) har jeg 2 problemstillinger som jeg vil fremme her:

1.Hvem som gjør helsevurderingen? En framtidens helsevurdering er fortsatt en helsevurdering. På hvilke kriterier gjøres det en sånn helsevurdering? Hvor dokumenteres og oppbevares disse opplysningene? Vi vet at BV/ BUFetat ikke har arkivsystem som tilfredsstiller kravene til pasientjournal.

2.Hvem har kompetanse til å lese framtiden? Hvordan finner BV ut at 'foreldrene vil være ute av stand til'?

Dette er skamfull at i Norge 2019 skriver vi lov hvor vi straffer mennesker for ting som de ikke har gjort, men fordi det er 'overveiende sannsynlig' at de kommer til å skade barna sine. Dette skjer ikke i drapsaker. Det er ingen som blir straffet fordi det er 'overveiende sannsynlig' at personen kommer til å drepe. Hvorfor er det greit å straffe foreldrene fordi ens mageføelelsen sier det?

I tillegg vil jeg referere til en setning som utvalget har nevnt i utredningen, men som ikke kommer fram i lovforslaget: 'Det er en forutsetning for at barnevernet skal gjøre vedtak om omsorgsovertakelse at dette vurderes å være bedre for barnet, enn det ville være å bli boende hos

foreldrene.' Etter min vurdering beskriver denne setningen et viktig vilkår for omsorgsovertakelse lovforslagene utelukker her. Denne setningen fortjener betydelig mer oppmerksomhet blant folk flest, BV medarbeidere, media, politikkerne og beslutningstakere enn den får i dag. For hva er det BV tilbyr faktisk når de overtar omsorgen for et barn? Alt for ofte er BVs omsorg meget problematisk. Alt for mange barn opplever brudd i fosterhjemmet. Altfor mange barn vokser opp i fosterfamilier som ikke klarer til å gi emosjonell omsorg, med fosterforeldre som ikke klarer å bli glad i dem rett og slett. Alt for mange barn venter mer enn ett år på fosterhjem og bor i middlertidighet (beredskapshjem). Hva skjer med disse barna? Hvordan blir deres helse påvirket av midlertidighetens tilstand? Noen av dem kommer kanskje til å klare seg bra. Men de aller fleste kommer til å få mer eller mindre alvorlige helseplager (fysiske eller psykiske eller begge deler). 'Barn som vokser opp i fosterhjem i familie eller nært nettverk opplever sjeldnere brudd i fosterhjemmet og har en mer stabil tilværelse. Barnas psykiske helse er også bedre enn hos barn som bor i andre fosterhjem'. Det er meget krevende for et barn å leve i ustabile, ukjente, uforutsigbare forhold. Det påfører toxic stress.

Det bør være presisert i loven at når BV krever omsorgsovertakelse så skal de bevise at de har et bedre tilbud for det barnet som gjelder.

Dessuten når BV skal overta omsorgen for flere søsken samtidig så skal de kunne finne bosted for alle søskene sammen. BVs omsorg for et par søsken skal være bedre enn foreldrenes omsorg. Og det skal vurderes på samme grunnlag. Hvis BV plasserer et barn her og et barn der, kan man ikke sammenligne den omsorgssituasjonen med omsorgen der hvor barna bodde alle, sammen med foreldrene sine.

I tillegg bør være presisert i loven, mener jeg, at dersom BV har ikke klart i de første måneder (max 1år) et trygt og stabilt fosterhjem (ikke beredskapshjem) som klarer å gi optimal omsorg til barnet skal omsorgen tilbakeføres til foreldrene (unntatt beviss på grov vold og misbruk av barnet).

Det er offentlig omsorgssvikt å plukke et barn fra familien sin grunnet foreldrenes mangel på omsorgsevne og plassere i midlertidighet (som er både dårlig omsorg og skadelig for barnets identitet - ikke nødvendivis fordi beredskapsfamiliene er uegnet, men fordi midlertidighet skaper rammene for det; midlertighet er dårlig omsorg). Barnets beste burde ha vært vurdert på et tidsperspektiv:

-hva slags omsorg får barnet i dag?

-hva slags omsorg skal barnet få fra i morgen.?

BV burde komme med bevis på at de kommer til å tilby bedre omsorg enn det barnet får per i dag. Krav til slik bevis burde være festet i loven, mener jeg.

Ikke minst at ingen snakker om de sakene hvor fosterbarn ble utsatt for vold og overgrep av sine fosterforeldre. Det skjer heldigvis ikke ofte, men det skjer. Vi har en tendens til å idealisere fosterhjemtjenesten. Sikkert finnes det mange gode dyktige omsorgsfulle fosterforeldre, men ikke alle. Men vi lukker øynene, vi holder ikke statiastikk på det, vi komenterer ikke i media om dem. Den type taushet er ikke til barnets beste.

§ 5-2 *Iverksetting av vedtak om omsorgsovertakelse*

Vedtak om omsorgsovertakelse skal settes i verk så snart som mulig. Vedtaket faller bort dersom det ikke er satt i verk innen seks uker fra vedtakstidspunktet. Nemndleder kan forlenge fristen når særlige grunner tilsier det.

Når et barn bortføres fra barnevernstjenesten til en annen stat etter at det er truffet vedtak om omsorgsovertakelse, består vedtaket i ett år dersom barnevernstjenesten har varslet politiet eller sendt en søknad om å få barnet tilbakeført til Norge til

450

sentralmyndigheten for konvensjon av 25. oktober 1980 om de sivile sider ved internasjonal barnebortføring. Det samme gjelder når det er sendt en anmodning om å få vedtaket anerkjent eller fullbyrdet til sentralmyndigheten for konvensjon 19. oktober 1996 om jurisdiksjon, lovvalg, annerkjennelse, fullbyrdelse og samarbeid vedrørende foreldremyndighet og tiltak for beskyttelse av barn. Nemndleder kan forlenge fristen.

§ 5-3 *Valg av plasseringssted etter vedtak om omsorgsovertakelse*

Når fylkesnemnda treffer vedtak om omsorgsovertakelse, skal den bestemme at barnet skal bo i et fosterhjem eller en barnevernsinstitusjon. Fylkesnemnda kan også bestemme at barnet skal bo i en opplærings- eller behandlingsinstitusjon dersom det er nødvendig fordi barnet har nedsatt funksjonsevne. Fylkesnemnda kan i særskilte tilfeller også bestemme at barnet skal bo i et omsorgssenter, jf. kapittel 11.

Barnevernstjenesten skal redegjøre for sitt syn på valg av plasseringssted for barnet når den legger frem forslag om omsorgsovertakelse for fylkesnemnda. Fylkesnemnda kan i vedtaket sette krav til plasseringsstedet. Saken skal forelegges fylkesnemnda på nytt dersom barnet ikke kan plasseres slik det ble forutsatt i vedtaket.

Når plasseringssted for barnet skal velges, skal det blant annet legges vekt på barnets mening, barnets identitet og behov for omsorg i et stabilt miljø, behovet for kontinuitet i barnets oppdragelse og barnets religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn. Det skal også legges vekt på hvor lenge det er antatt at omsorgsovertakelsen skal vare, og barnets samvær og kontakt med foreldrene, søsken og andre personer som barnet har nær tilknytning til. Dersom barnet skal

i fosterhjem, skal barnevernstjenesten alltid vurdere om noen i barnets familie eller nære nettverk kan velges som fosterhjem, jf. § 9-4.

Utvalget har foreslått uttrykket 'bosted for barnet' istedenfor 'plasseringssted' som det står i BVlov fra 1992. Men dep. har valgt å se bort fra anbefalinger og behold ordet plassering som jeg synes det er altfor industri preget ord. 'Bosted for barnet' viser at BV finner et sted å bo for det enkelte barnet, mens plassering får meg til å tenke i hvert fall, på bildeler eller andre varer som skal flyttes fra hylle nr.1 og plasseres på hylla nr.2.

Utvalget har foreslått at BV skal bruke familieråd dersom barnet skal i fosterhjem. Dep. vil ikke begrense loven til familierådmetoden. Og det er forsåvidt greit. Men jeg mener at det bør kreves av loven at BV skal dokumentere hvordan fosterhjem er blitt forsøkt å finne i barnets utvidet familie eller nære nettverk.

§ 5-4 *Ansvaret for barnet etter vedtak om omsorgsovertakelse*

Etter et vedtak om omsorgsovertakelse har barnevernstjenesten omsorgsansvaret for barnet. Dette innebærer at barnevernstjenesten har ansvaret for at barnet får forsvarlig omsorg. Barnevernstjenesten skal treffe avgjørelser som har betydning for barnets dagligliv, blant annet om barnet skal være i barnehage, benytte skolefritidsordning eller delta på fritidsaktiviteter. Barnevernstjenesten skal også treffe avgjørelser som er tillagt barnevernstjenesten etter andre lover.

Fosterforeldrene eller institusjonen der barnet bor, utøver omsorgen for barnet på vegne av barnevernstjenesten og innenfor de rammene barnevernstjenesten fastsetter.

Barnets foreldre beholder et begrenset foreldreansvar for barnet etter vedtak om omsorgsovertakelse. Dette innebærer at de tar avgjørelser som gjelder barnets grunnleggende personlige forhold som vergemål, valg av type skole, endring av navn, samtykke til adopsjon og inn- og utmelding i tros- og livssynssamfunn.

§ 5-5 *Barnevernstjenestens adgang til å flytte barnet etter vedtak om omsorgsovertakelse*

Barnevernstjenesten kan bestemme at barnet skal flytte bare dersom det er nødvendig på grunn av endrede forhold, eller dersom det er til barnets beste. Barnevernstjenestens vedtak i en sak om flytting kan påklages til fylkesnemnda.

§ 5-6 *Forbud mot å ta med barnet ut av Norge*

Det er ulovlig å ta med seg barnet ut av Norge uten samtykke fra barnevernstjenesten når vedtak etter §§ 4-2, 4-3, 4-4 og 4-5 er iverksatt. Det er videre ulovlig å ta med seg barnet ut av Norge uten samtykke fra barnevernstjenesten når vedtak etter §§ 5-1, 6-2 og 6-3 er truffet eller når begjæring om slike tiltak er sendt fylkesnemnda.

45[1]

§ 5-7 Oppheving av vedtak om omsorgsovertakelse

Fylkesnemnda kan oppheve et vedtak om omsorgsovertakelse når det er overveiende sannsynlig at foreldrene kan gi barnet forsvarlig omsorg. Vedtaket kan likevel ikke oppheves dersom barnet er blitt så knyttet til mennesker og miljøet der det er, at flytting kan føre til alvorlige problemer for barnet.

Barnets fosterforeldre har rett til å uttale seg i en sak om oppheving av vedtak om omsorgsovertakelse.

Sakens parter kan ikke kreve at en sak om oppheving av et vedtak om omsorgsovertakelse behandles av fylkesnemnda, dersom en slik sak har vært behandlet av fylkesnemnda eller domstolen de siste tolv måneder. Fristen på tolv måneder begynner å løpe når det foreligger en endelig eller rettskraftig avgjørelse. Når et krav om oppheving av vedtak om omsorgsovertakelse ikke er blitt tatt til følge fordi barnet har blitt så knyttet til mennesker og miljøet der det er, kan sakens parter kreve at en ny sak behandles bare dersom det foreligger opplysninger om vesentlige endringer i barnets situasjon.

§ 5-8 *Vedtak om fratakelse av foreldreansvar*

Fylkesnemnda kan vedta at foreldrene skal fratas foreldreansvaret dersom det er truffet vedtak om omsorgsovertakelse, og det foreligger særlige grunner som tilsier at det er nødvendig å frata foreldrene foreldreansvaret for å ivareta barnet.

Dersom barnet blir uten verge etter at foreldrene er fratatt foreldreansvaret, skal barnevernstjenesten snarest informere fylkesmannen om at barnet har behov for ny verge.

§ 5-9 *Oppheving av vedtak om fratakelse av foreldreansvar*

Fylkesnemnda kan oppheve et vedtak om fratakelse av foreldreansvar dersom det ikke lenger foreligger særlige grunner som tilsier at vedtaket er nødvendig for å ivareta barnet.

Sakens parter kan ikke kreve at en sak om oppheving av et vedtak om fratakelse av foreldreansvar behandles av fylkesnemnda, dersom en slik sak har vært behandlet av fylkesnemnda eller domstolen de siste tolv måneder. Fristen på tolv måneder begynner å løpe når en endelig eller rettskraftig avgjørelse foreligger.

§ 5-10 *Vedtak om adopsjon*

Fylkesnemnda kan vedta adopsjon uten samtykke fra foreldrene dersom fylkesnemnda har truffet vedtak om fratakelse av foreldreansvar, og følgende vilkår er oppfylt:

a) det må regnes som sannsynlig at foreldrene varig ikke vil kunne gi barnet forsvarlig omsorg, eller at barnet er blitt så knyttet til mennesker og miljøet der det er, at flytting kan føre til alvorlige problemer for barnet

b) adopsjonssøkerne har vært fosterforeldre for barnet, har vist seg egnet til å oppdra barnet som sitt eget og har utøvd omsorgen for barnet på en god måte

c) vilkårene for å innvilge adopsjon etter adopsjonsloven er oppfylt

d) det foreligger særlig tungtveiende grunner som tilsier at adopsjon vil være til barnets beste.

Fylkesnemnda kan også treffe vedtak om adopsjon av et barn som barnevernstjenesten har overtatt omsorgen for, når foreldrene samtykker, såfremt vilkårene i første ledd bokstav a til d er oppfylt.

Departementet skal utstede en adopsjonsbevilling når fylkesnemnda har truffet vedtak om adopsjon.

452

§ 5-11 *Besøkskontakt etter adopsjon*

Når fylkesnemnda treffer vedtak om adopsjon etter § 5-10, kan den samtidig vurdere om det skal være besøkskontakt mellom barnet og foreldrene etter at adopsjonen er gjennomført. Fylkesnemnda skal vurdere besøkskontakt bare dersom noen av

partene har krevd det og adopsjonssøkerne samtykker til slik kontakt. Fylkesnemnda skal treffe vedtak om besøkskontakt dersom det er til barnets beste. Fylkesnemnda må samtidig fastsette omfanget av kontakten.

Barnevernstjenesten i den kommunen som har reist saken, skal bistå med å gjennomføre besøkskontakten. Dersom barnevernstjenestene i de berørte kommunene blir enige om det, kan ansvaret for å gjennomføre besøkskontakten overføres til en annen kommune som barnet har tilknytning til.

Et vedtak om besøkskontakt kan prøves på nytt bare dersom særlige grunner tilsier det. Særlige grunner kan blant annet være at barnet motsetter seg kontakt, eller at foreldrene ikke følger opp vedtaket om kontakt.

Barnevernstjenesten kan på eget initiativ bringe et vedtak om besøkskontakt inn for fylkesnemnda for ny prøving etter tredje ledd. Adoptivforeldrene og barnet selv, dersom det har partsrettigheter, kan kreve at barnevernstjenesten bringer saken inn for nemnda på nytt.

Fylkesnemndas vedtak om besøkskontakt etter første ledd kan bringes inn for tingretten etter reglene i § 14-24 av kommunen, foreldrene eller barnet selv, dersom det har partsrettigheter. Et nytt vedtak etter tredje ledd kan bringes inn for tingretten av kommunen, foreldrene, adoptivforeldrene eller barnet selv, dersom det har partsrettigheter.

Kapittel 6 Atferdstiltak m.m.

Dep. har valgt å se bort fra utvalgets vurderinger av ordet «atferd» og anbefalinger. Det synes jeg er svært uheldig.

Her er utvalgets anbefalinger: 'Utvalget foreslår å fjerne begrepet «alvorlige atferdsvansker», som er anvendt i gjeldende lov § 4-24. Utvalget legger til grunn at begrepet ofte oppleves stigmatiserende for barn, slik referansegruppen for barn har formidlet til utvalget. I stedet for å anvende alvorlige atferdsvansker som inngrepsvilkår, har utvalget i forslaget til § 20 valgt å knytte inngrepsvilkåret til om barnet utsetter «egen helse eller utvikling for alvorlig fare». Et slikt begrep retter oppmerksomheten mot konsekvensene for barnet – nemlig det uheldige for barnets helse eller utvikling – mer enn mot selve atferden. Inngrepsvilkåret vil da samsvare med det som er formålet med institusjonsoppholdet, nemlig en behandling som fører til at barnet settes i stand til å ta valg som ikke truer dets helse eller utvikling'.

§ 6-1 *Vedtak om frivillig opphold i atferdsinstitusjon*

Et barn som har vist alvorlig utagerende atferd, jf. § 6-2, kan gis opphold i institusjon dersom barnet selv og de som har foreldreansvar, samtykker til det. Dersom barnet har fylt 15 år, er samtykke fra barnet tilstrekkelig. Barnets samtykke skal være skriftlig og skal gis til institusjonsledelsen senest når oppholdet begynner. Før samtykke gis, skal barnet gjøres kjent med at samtykket kan trekkes tilbake med de begrensninger som følger av annet ledd.

Institusjonen kan sette som vilkår at barnet kan holdes tilbake i institusjonen i inntil tre uker fra barnet har flyttet inn. Dersom oppholdet i institusjonen er ment å gi behandling eller opplæring i minst tre måneder, kan det også settes som vilkår at barnet kan holdes tilbake i inntil tre uker etter at samtykket uttrykkelig er trukket tilbake.

Dersom barnet rømmer, men blir brakt tilbake til institusjonen innen tre uker, kan barnet holdes tilbake i tre uker fra det tidspunktet da barnet ble brakt tilbake til institusjonen.

Barnet kan bare tilbys plass i institusjon som er godkjent av Barne-, ungdoms- og familieetaten til å ta imot barn på grunnlag av vedtak etter denne bestemmelsen.

§ 6-2 *Vedtak om plassering i atferdsinstitusjon uten samtykke*

Fylkesnemnda kan vedta at et barn som har vist alvorlig utagerende atferd ved å begå alvorlige eller gjentatte lovbrudd, ved å misbruke rusmidler over lengre tid, eller som har vist annen form for utpreget normløs atferd, skal plasseres i institusjon uten samtykke fra barnet selv eller fra de som har foreldreansvar. Barnet kan plasseres i inntil fire uker for observasjon, undersøkelse og korttidsbehandling. Dersom det treffes nytt vedtak, kan plasseringstiden forlenges med inntil fire nye uker.

453

Dersom barnet har behov for mer langvarig behandling, kan fylkesnemnda vedta at barnet skal plasseres i institusjonen i inntil tolv måneder. Barnevernstjenesten skal vurdere vedtaket på nytt senest når barnet har oppholdt seg i institusjonen i seks måneder. Fylkesnemnda kan i særlige tilfeller vedta at oppholdet skal forlenges med inntil tolv måneder.

Fylkesnemnda kan bestemme at et vedtak som er satt i verk før barnet fyller 18 år, kan fullføres som bestemt selv om barnet fyller 18 år i løpet av vedtaksperioden.

Fylkesnemnda kan treffe vedtak etter første og annet ledd bare dersom institusjonen er faglig og materielt i stand til å tilby barnet forsvarlig hjelp. Institusjonen skal være godkjent av Barne-, ungdoms- og familieetaten til å ta imot barn på grunnlag av vedtak etter denne bestemmelsen.

Før det blir truffet vedtak etter denne bestemmelsen skal det ha vært vurdert om barnets behov kan ivaretas ved hjelpetiltak etter kapittel 3.

Barnevernstjenesten kan la være å sette vedtaket i verk dersom forholdene tilsier det. Barnevernstjenesten skal i så fall varsle fylkesnemnda. Vedtaket faller bort dersom det ikke er satt i verk innen seks uker.

§ 6-3 *Vedtak om plassering i fosterhjem med særlige forutsetninger*

Vedtak etter § 6-1 og § 6-2 kan også gjelde plassering i fosterhjem med særlige forutsetninger. Fosterhjemmet skal være utpekt av barne-, ungdoms- og familieetaten.

§ 6-4 *Vedtak om plassering i institusjon når det er fare for at barnet kan utnyttes til menneskehandel*

Dersom politiets vurdering og øvrige opplysninger tilsier at det er nærliggende og alvorlig fare for at barnet utnyttes eller kan bli utnyttet til menneskehandel, jf. straffeloven § 257, kan fylkesnemnda treffe vedtak om at barnet skal plasseres i institusjon. Et slikt vedtak kan treffes bare dersom det er nødvendig for å ivareta barnets umiddelbare behov for beskyttelse og omsorg. Videre skal institusjonen faglig og materielt være i stand til å ivareta barnets behov for beskyttelse og omsorg. § 5-3 annet ledd gjelder tilsvarende.

I vedtaket kan det bestemmes at det skal iverksettes beskyttelsestiltak dersom det er nødvendig for å hindre at barnet får kontakt med personer som kan komme til å utnytte barnet til menneskehandel. Beskyttelsestiltakene kan begrense barnets adgang til å motta besøk, kommunisere gjennom post, telefon eller annet kommunikasjonsutstyr og bevege seg fritt utenfor institusjonens område. Beskyttelsestiltakene kan også omfatte begrensninger for hvem som kan få vite hvor barnet er, og at barnet skal plasseres på sperret adresse. Beskyttelsestiltakene skal ikke være mer omfattende enn nødvendig.

Det kan treffes vedtak for inntil seks uker. Oppholdet kan forlenges med inntil seks uker om gangen gjennom nye vedtak. Samlet oppholdstid i institusjon, inkludert oppholdstid etter akuttvedtak, kan ikke overstige seks måneder.

Barnevernstjenesten har ansvar for omsorgen for barnet etter vedtak om plassering i institusjon. Institusjonen utøver omsorgen for barnet på vegne av barnevernstjenesten..

Barnevernstjenesten kan unnlate å sette i verk vedtaket dersom forholdene tilsier det, og politiet samtykker. Barnevernstjenesten skal i så fall varsle fylkesnemnda. Vedtaket faller bort dersom det ikke er satt i verk innen seks uker fra vedtakstidspunktet.

454

Dersom det er grunn til å anta at en person er under 18 år, kan det treffes vedtak overfor personen etter denne bestemmelsen inntil alderen er fastsatt.

Departementet kan gi forskrift om særlige beskyttelsestiltak når det er fare for menneskehandel.

Kapittel 7 Samvær og kontakt etter omsorgsovertakelse

§ 7-1 *Rett til samvær og kontakt*

Barn og foreldre har rett til samvær og kontakt med hverandre hvis ikke annet er bestemt.

Barn og søsken som barnet har et etablert familieliv med, har også rett til samvær og kontakt med hverandre hvis ikke annet er bestemt.

Det er synd at dep. går vekk fra utvalgets forslag for denne paragrafen. For det første foreslår utvalget å inkludere 'andre nærstående' også i tillegg til foreldre og søsken i retten til kontakt.

For det andre foreslår utvalget å feste i loven at det er BV sin plikt å legge til rette for kontakten og at BV skal utarbeide en plan. I følge utvalget skal dette bestemmes av BV (ikke fylkesnemda) for at det skal være så naturlig som mulig og skal gi mulighet for fleksibilitet. Fylkesnemnda skal avgjøre begrensinger til kontakt hvis nødvendig. Som vi skal lese videre har dep. gått fra dette forslaget også og hold fast på at det skal være fylkesnemda som avgjøre rett til kontakt og deretter kan BV lage en plan og tilby evt. mer samvær enn det som fylkesnemnda har fastsatt. I praksis kommer dette aldri til å skje (eller meget sjeldent) fordi mer samvær betyr mer jobb og flere kostnader for BV.

Deretter legger jeg merke til at dep. har forandret perspektivet. I utvalgets forslag ligger fokuset på barnets rett til å ha kontakt med foreldrene, søsken og andre nærstående. Noe som tyder på at vurderingen av behovet for kontakt skal gjøres fra barnets perspektiv (og ikke fra foreldrenes omsorgskvalitet). I dep. sitt forslag virker som om barn og foreldre står i ansvar til å ha kontakt med hverandre.

I tillegg vil jeg referere til artikkelen 'Samvær for traumatiserte barn' skrevet av Eva Steinbak (https://psykologtidsskriftet.no/debatt/2019/07/vurdering-av-samvaer-traumatiserte-barn) som peker på viktigheten av å ha behandlingskontakt mellom barn og foreldre (selv om det fastsatt at det ikke skal være samvær). Jeg mener at dette er viktig og det burde stå i loven at barn har rett til kontakt med foreldrene sine hvis formålet er behandlingen tross at det ikke skal være samvær.

§ 7-2 *Fylkesnemndas vedtak om samvær*

Når det er truffet vedtak om omsorgsovertakelse, skal fylkesnemnda fastsette et minimumssamvær mellom barnet og foreldrene, og mellom barnet og søsken som barnet har et etablert familieliv med. Fylkesnemnda kan stille vilkår for samværet eller fastsette at det ikke skal være samvær. Fylkesnemnda kan også bestemme at foreldrene ikke skal ha rett til å vite hvor barnet er, og at barnet skal bo på sperret adresse.

Den som har forbud mot å ta kontakt med et barn etter straffeloven § 57 eller straffeprosessloven § 222 a, kan ikke gis rett til samvær med barnet, med mindre forbudet gir adgang til samvær.

Fylkesnemndas vedtak om samvær skal baseres på en konkret vurdering av det enkelte barns behov.

Andre som har ivaretatt omsorgen for barnet før omsorgsovertakelsen, kan kreve at fylkesnemnda avgjør om de skal ha rett til samvær med barnet, og hvor omfattende samværsretten skal være.

Andre som barnet har en nær tilknytning til, kan kreve at fylkesnemnda avgjør om de skal ha rett til samvær med barnet, og hvor omfattende samværsretten skal være, dersom ett av følgende vilkår er oppfylt:

a) En av eller begge foreldrene er døde.

b) Det er fastsatt at barn og foreldre ikke skal ha samvær eller svært begrenset samvær.

De private partene kan kreve at fylkesnemnda behandler en sak om samvær på nytt dersom det har gått to år siden saken sist har vært behandlet av fylkesnemnda eller domstolene. Fristen begynner å løpe når en endelig eller rettskraftig avgjørelse foreligger. De private partene kan likevel kreve at fylkesnemnda behandler spørsmålet på et tidligere tidspunkt dersom det foreligger opplysninger om vesentlige endringer i barnets eller partenes situasjon som kan ha betydning for samværsspørsmålet.

Hvorfor minimum? Hvorfor ikke maximum? Når er vi blitt et samfunn som tilbyr mindre heller enn mer?

Med så mye styrke som jeg kan, vil jeg be at vurderingen skal skje fra barnets perspektiv. Og selv om vi tenker det gjøres, er ikke alltid sant. Noen ganger blir vurdering av samvær gjort fra foreldrenes kompetanse, evne osv. samt fosterforeldrenes kapasitet og ønske om å takle ubehaggelige situasjoner; i hvert fall ikke fra barnets behov. Barnet har behov for å treffe foreldrene sine, søsken, besteforeldrene, tanter og onkler, ikke minst venner og nettverk ellers. Det er et grunnleggende behov for barnet som skal bygge sin identitet videre. At foreldrene ikke er i stand til å ytre bra nok omsorg betyr ikke at barnet ikke savner dem, ikke har behov for å treffe dem; betyr heller ikke at barna ikke savner og har behov å treffe søsken og besteforeldrene og slekt og venner.

Når BV eller retten bestemmer å hindre samvær hindrer de ikke bare foreldrene til å treffe barna, men også barna (deres behov) til å treffe foreldrene. Barnets behov som er slått ned av noen ord på et ark, har konsekvenser for det barnet som gjelder og for samfunnet ellers. Samvær mellom et BARN og dets foreldrene skal skje så ofte som mulig og å stoppe samvær burde være et sjeldent unntak.

Dette betyr ikke at kontakten skal skje på samme måte uansett situasjon. Det kan være behov for at kontakt skal skje under tilsyn. Vi må sørge for at det blir kontakt så ofte som er hensiktsmessig.

Og ikke minst behandlingskontakt mellom barn og foreldre eller andre nærstående som har skapt psykiske vansker. Det kan bety mye for begge partnere.

Dep. tok uttrykkelig avstand fra en generell regel om at barnevernet skulle ha en plikt til å tilrettelegge grunnlaget for oppheving av omsorgsovertakelse og opprettholdelse av forbindelse mellom foreldre og barn. Årsaken var at dette kunne komme på kollisjonskurs med hensynet til barnets behov for en ny stabil omsorgssituasjon.

'Det normale samvær som utmåles ved langtidsplasseringer i Norge varierer fra tre til seks per år. Formålet med samværet er i slike tilfeller å gi barnet en kognitiv/intellektuell forståelse av hvem som er de biologiske foreldrene; ikke å skape eller opprettholde en følelsesmessig tilknytning til foreldrene. Samlet sett er det grunn til å hevde at midlertidighet ikke er et så klart premiss for omsorgsovertakelse etter de norske reglene som etter EMDs tradisjonelle syn.

(…)

Myndighetene må aktivt tilrettelegge for kontakt, også når forhold ved foreldrene eller barnet gjør kontakt vanskelig. I *Clemeno med flere mot Italia* (2008) ble en 7 år gammel jente plassert

med sikte på adopsjon etter mistanke om at faren hadde utsatt henne for seksuelle overgrep. Hverken moren, hennes to brødre eller faren som senere ble frikjent fikk ha samvær med jenta etter omsorgsovertakelsen. Myndighetene hadde ikke gjort noe for å opprettholde kontakten mellom jenta og biologisk familie, og artikkel 8 var derfor krenket. EMD vektla at det ikke var utarbeidet noen plan for å etablere kontakt mellom jenta og familien, eller ytt familien hjelp med dens relasjonelle problemer eller noen bistand til å gjenoppbygge familien. Artikkel 8 krever imidlertid ikke endeløse forsøk på familiegjenforening, den krever bare at det tas alle nødvendige skritt med sikte på gjenforening som med rimelighet kan forventes i den konkrete saken.

(…)

Et barn som plasseres langt fra foreldre og eventuelle søsken kan også føre til at gjennomføringen av omsorgsovertakelsen anses som et uforholdsmessig inngrep i familielivet. I *Olsson mot Sverige* nr. 1 (1988) var artikkel 8 krenket ved at tre barn var plassert i tre ulike fosterhjem, som ikke lå langt fra hverandre, men langt fra foreldrene. Dette gjorde det vanskelig for foreldrene å bevare kontakten med barna.

(…)

Videre vil et sterkt begrenset samvær også kunne bryte familiebåndene. Som EMD har uttalt:

«The possibilities of reunification will be progressively diminished and eventually destroyed if the biological parents and the children are not allowed to meet each other at all, or only so rarely that no natural bonding between them is likely to occur'.

I tillegg har jeg reagert på denne setningen: 'Når familiebåndene er svake, er det heller ikke veldig inngripende å bryte dem'. Dette virker veldig diffus uttrykk. Hva betyr et 'svakt familiebånd'? Og er det svakt bånd fordi foreldrene ikke bryr seg om barna? Eller fordi barna ikke er knyttet til foreldrene? Eller at hverken foreldrene eller barna har bånd til hverandre?

For hvis barna er knyttet til foreldrene sine tross dårlige foreldre egenskaper og kapasitet til å ytre bra nok omsorg (som oftest er tilfellet) vil jeg si at det ikke er svaky familiebånd. Mitt poeng er at i de fleste tilfellene vurderer BV styrke på familiebånd sett fra foreldrenes omsorgsevne samt interesse og kjærlighet for barna, ikke fra hvor mye barna savner sine foreldre (noe som tyder på sterkt bånd med foreldrene sine).

§ 7-3 *Barnevernstjenestens plan for gjennomføring av samvær og kontakt*

Når fylkesnemnda har truffet vedtak om samvær, skal barnevernstjenesten ut fra en konkret vurdering av barnets behov utarbeide en plan for gjennomføring av barnets samvær og kontakt med foreldre, søsken og andre som har fått rett til samvær.

Barnevernstjenesten kan legge til rette for mer samvær enn det som fylkesnemnda har fastsatt, hvis ikke det er i strid med fylkesnemndas vedtak.

455

Planen kan også omfatte samvær og kontakt med andre personer som barnet har nær tilknytning til, hvis ikke annet er bestemt. Barnevernstjenesten skal jevnlig vurdere om det er behov for å endre planen.

Planen er ikke et enkeltvedtak som kan påklages.

§ 7-4 Søskens rettigheter under saksbehandlingen

Søsken som har rett til samvær etter § 7-1, har også partsrettigheter i en sak om samvær når vilkårene i § 12-3 er oppfylt.

Søsken har bare rett til opplysninger som er nødvendige for at de skal kunne ivareta egne interesser i samværssaken. Det kan gjøres unntak fra retten til innsyn etter forvaltningsloven § 19 første ledd bokstav d og annet ledd.

Kapittel 8 Oppfølging av barn og foreldre

§ 8-1 *Plan ved hjelpetiltak*

Når barnevernstjenesten treffer vedtak om hjelpetiltak, skal den utarbeide en plan for tiltakene og for oppfølgingen av barn og foreldre. Planen skal beskrive hva som er målet med hjelpetiltakene, hva de skal inneholde, og hvor lenge de er ment å vare. Planen skal evalueres regelmessig, og den skal endres dersom barnets behov tilsier det.

§ 8-2 *Oppfølging av barn og foreldre etter vedtak om hjelpetiltak*

Etter at et vedtak om hjelpetiltak er iverksatt, skal barnevernstjenesten følge med på hvordan det går med barnet og foreldrene. Barnevernstjenesten skal systematisk og regelmessig vurdere om hjelpen fungerer etter hensikten, om det er behov for nye tiltak, eller om det er grunnlag for omsorgsovertakelse. Dersom foreldrene ønsker det, skal barnevernstjenesten som en del av oppfølgingen formidle kontakt med øvrige hjelpeinstanser.

§ 8-3 *Plan ved akuttvedtak*

Når det er truffet et akuttvedtak, skal barnevernstjenesten utarbeide en plan for videre undersøkelser, barnets omsorgssituasjon og oppfølgingen av barnet og foreldrene. Planen skal endres dersom barnets behov tilsier det.

§ 8-4 *Oppfølging av barn og foreldre etter akuttvedtak*

Etter at et akuttvedtak er iverksatt, skal barnevernstjenesten følge med på hvordan barnet utvikler seg, og om det får forsvarlig omsorg. Barnevernstjenesten skal vurdere om det er nødvendig å endre tiltaket, eller om det er nødvendig å iverksette ytterligere tiltak for barnet.

Barnevernstjenesten skal også følge opp foreldrene etter at akuttvedtak er iverksatt. Barnevernstjenesten skal følge med på foreldrenes situasjon og utvikling, og den skal kort tid etter at et akuttvedtak er truffet, kontakte foreldrene og gi dem tilbud om veiledning og oppfølging. Dersom foreldrene ønsker det, skal barnevernstjenesten som en del av oppfølgingen formidle kontakt med øvrige hjelpeinstanser.

§ 8-5 *Plan ved omsorgsovertakelse*

Så snart som mulig etter at fylkesnemnda har truffet vedtak om omsorgsovertakelse, skal barnevernstjenesten utarbeide en plan for barnets omsorgssituasjon og oppfølgingen av barnet og foreldrene. Planen skal blant annet beskrive barnets behov og eventuell oppfølging

456

som kan bidra til at foreldrene kan få tilbake omsorgen for barnet. Planen skal evalueres regelmessig, og den skal endres dersom barnets behov tilsier det.

§ 8-6 *Oppfølging av barn og foreldre etter vedtak om omsorgsovertakelse*

Barnevernstjenesten har ansvaret for å følge opp barnet etter at vedtak om omsorgsovertakelse er iverksatt. Barnevernstjenesten skal følge med på hvordan barnet utvikler seg, og om det får forsvarlig omsorg. Barnevernstjenesten skal systematisk og regelmessig vurdere om det er nødvendig å endre tiltaket, eller om det er nødvendig å iverksette ytterligere tiltak for barnet.

Barnevernstjenesten skal også følge opp foreldrene etter at vedtak om omsorgsovertakelse er iverksatt. Barnevernstjenesten skal følge med på foreldrenes situasjon og utvikling, og den skal kort tid etter omsorgsovertakelsen kontakte foreldrene og gi dem tilbud om veiledning og oppfølging. Dersom foreldrene ønsker det, skal barnevernstjenesten som en del av oppfølgingen formidle kontakt med øvrige hjelpeinstanser. Dersom hensynet til barnet ikke taler mot det, skal barnevernstjenesten legge til rette for at foreldrene kan få tilbake omsorgen for barnet, jf. § 5-7.

§ 8-7 Plan ved opphold i atferdsinstitusjon

I en sak om frivillig opphold i atferdsinstitusjon etter § 6-1 skal barnevernstjenesten utarbeide en plan for tiltaket og oppfølgingen av barnet. Planen skal om mulig foreligge før barnet er plassert i institusjonen. Planen skal endres dersom barnets behov tilsier det. Barn og foreldre med foreldreansvar skal samtykke til planen og til eventuelle endringer i planen. Dersom barnet har fylt 15 år, er barnets samtykke er tilstrekkelig.

I en sak om plassering i atferdsinstitusjon uten samtykke etter § 6-2 skal barnevernstjenesten utarbeide et utkast til plan for tiltaket og oppfølgingen av barnet som må foreligge når fylkesnemnda behandler saken. Så snart som mulig etter at fylkesnemnda har truffet vedtak i saken, skal barnevernstjenesten ferdigstille planen. Planen skal endres dersom barnets behov tilsier det.

Dersom barnevernstjenesten ber om det, skal barne-, ungdoms- og familieetaten bistå med å utarbeide planen.

§ 8-8 *Oppfølging av barn og foreldre etter vedtak om opphold i atferdsinstitusjon*

Barnevernstjenesten skal følge med på hvordan barnet utvikler seg, og om det får forsvarlig omsorg og behandling etter at det er truffet vedtak om opphold i atferdsinstitusjon etter § 6-1 eller vedtak om plassering i atferdsinstitusjon § 6-2. Barnevernstjenesten skal systematisk og regelmessig vurdere om det er nødvendig å endre tiltaket, eller om det er nødvendig å iverksette ytterligere tiltak for barnet.

Kort tid etter at vedtaket er truffet, skal barnevernstjenesten kontakte foreldrene og gi dem tilbud om veiledning og oppfølging. Dersom foreldrene ønsker det, skal barnevernstjenesten som en del av oppfølgingen formidle kontakt med øvrige hjelpeinstanser.

§ 8-9 *Plan ved vedtak om hjelpetiltak til ungdom over 18 år*

Barnevernstjenesten skal utarbeide plan for tiltakene og oppfølgingen av ungdom som mottar hjelpetiltak etter fylte 18 år. Planen skal beskrive hva som er målet med hjelpetiltakene, innholdet i tiltakene, og hvor lenge tiltakene er ment å vare. Planen skal evalueres regelmessig, og den skal endres dersom ungdommens behov tilsier det.

§ 8-10 *Oppfølging etter vedtak om hjelpetiltak til ungdom over 18 år*

457

Barnevernstjenesten skal følge med på hvordan det går med ungdom som mottar hjelpetiltak etter at de har fylt 18 år. Barnevernstjenesten skal systematisk og regelmessig vurdere om hjelpen fungerer etter hensikten, om det er behov for nye tiltak, eller om tiltaket bør opphøre. Dersom ungdommen ønsker det, skal barnevernstjenesten som en del av oppfølgingen formidle kontakt med øvrige hjelpeinstanser.

§ 8-11 *Oppfølging etter vedtak om opphold i institusjon når det er fare for menneskehandel*

Barnevernstjenesten skal følge opp tiltaket og skal i samarbeid med politiet vurdere om tiltaket fortsatt er nødvendig for å beskytte barnet, eller om det kan opphøre. Det samme gjelder ved flytting av barnet etter § 5-5.

Kapittel 9 Fosterhjem

§ 9-1 *Definisjon av fosterhjem*

Med fosterhjem menes private hjem som ivaretar omsorgen for barn på grunnlag av vedtak etter denne loven.

§ 9-2 *Barns rettigheter under opphold i fosterhjem*

Barnet skal få forsvarlig omsorg i fosterhjemmet, og det skal behandles hensynsfullt og med respekt for sin integritet. Barnet skal selv kunne bestemme i personlige spørsmål så langt det er mulig ut fra formålet med plasseringen og fosterforeldrenes ansvar for å gi barnet forsvarlig omsorg. Barnets alder og modenhet skal tillegges vekt.

§ 9-3 *Krav til fosterforeldre*

Fosterforeldre skal ha særlig evne, tid og overskudd til å gi barn et trygt og godt hjem. Fosterforeldre må ha en stabil livssituasjon, alminnelig god helse og gode samarbeidsevner, og de må kunne gi barn mulighet til livsutfoldelse.

Fosterforeldre skal ivareta omsorgen for barnet i samsvar med forutsetningene i barnevernstjenestens eller fylkesnemndas vedtak.

§ 9-4 *Fosterhjem i barnets familie og nære nettverk*

Barnevernstjenesten skal alltid vurdere om noen i barnets familie eller nære nettverk kan velges som fosterhjem. Når barnevernstjenesten vurderer dette, skal den bruke verktøy og metoder for nettverksinvolvering, dersom det er hensiktsmessig.

§ 9-5 *Valg og godkjenning av fosterhjem*

Barnevernstjenesten i omsorgskommunen har ansvar for å velge et fosterhjem som er egnet til å ivareta det enkelte barns behov, og skal godkjenne fosterhjemmet. Med omsorgskommunen menes den kommunen som har ansvaret etter § 15-5 eller § 15-9.

Dersom fosterhjemmet ligger i en annen kommune enn omsorgskommunen, kan barnevernstjenestene i omsorgskommunen og fosterhjemskommunen inngå avtale om at barnevernstjenesten i fosterhjemskommunen skal godkjenne fosterhjemmet. Med fosterhjemskommune menes den kommunen der fosterhjemmet ligger.

§ 9-6 *Oppfølging av barn i fosterhjem og oppfølging av fosterfamilien*

Barnevernstjenesten i omsorgskommunen har ansvar for å følge opp barnet i fosterhjemmet, jf. kapittel 8.

Barnevernstjenesten i omsorgskommunen har ansvar for å følge opp fosterfamilien, blant annet ved å gi fosterforeldrene nødvendig råd og veiledning så lenge barnet er i fosterhjemmet. Barne-, ungdoms- og familieetaten har ansvaret for å følge opp fosterhjem som etaten tilbyr, jf. § 16-3 annet ledd bokstav a og c.

458

§ 9-7 *Fosterhjemsavtale*

Barnevernstjenesten i omsorgskommunen og fosterforeldrene skal inngå en skriftlig avtale om barnevernstjenestens og fosterforeldrenes forpliktelser.

§ 9-8 *Fosterforeldres rett til å uttale seg og adgang til å klage*

Fosterforeldre har rett til å uttale seg før et vedtak om omsorgsovertakelse oppheves, jf. § 5-7.

Fylkesnemnda kan gi fosterforeldrene adgang til å klage på vedtak om flytting etter § 5-5.

§ 9-9 *Formidling av fosterhjem*

Det er forbudt for privatpersoner å drive formidlingsvirksomhet for plassering av barn utenfor hjemmet. Det er forbudt for organisasjoner å formidle fosterhjem uten bevilling fra departementet. Departementet skal føre tilsyn med formidlingsvirksomheten til organisasjoner som får bevilling.

Den som overtrer forbudet i første ledd, straffes med bøter eller fengsel i inntil tre måneder. Forsøk straffes på samme måte som fullbyrdet overtredelse.

§ 9-10 *Tilsyn med barn i fosterhjem*

Fosterhjemskommunen har ansvar for å føre tilsyn med barnets situasjon i fosterhjemmet. Kommunen skal føre tilsyn med hvert enkelt barn i fosterhjemmet fra plasseringstidspunktet og frem til barnet fyller 18 år. Formålet med tilsynet er å kontrollere at barnet får forsvarlig omsorg i fosterhjemmet, og at forutsetningene for plasseringen, blir fulgt opp. Kommunen skal sørge for at de som skal utøve tilsynet, får nødvendig opplæring og veiledning.

§ 9-11 *Forskrift om fosterhjem*

Departementet kan gi forskrift om hvilke krav som skal stilles til fosterhjem, om tilsyn med barn i fosterhjem, om fosterhjemmenes rettigheter og plikter og om barnevernstjenestens plikt til å følge opp barnet og følge opp fosterhjemmene.

Kapittel 10 Barnevernsinstitusjoner mv.

§ 10-1 Barnevernsinstitusjonens ansvar

Enhver barnevernsinstitusjon skal gi barn som oppholder seg på institusjonen, forsvarlig omsorg og behandling. Institusjonen skal behandle barnet hensynsfullt og med respekt for den enkeltes integritet, og ivareta rettssikkerheten til barnet.

§ 10-2 *Barns rettigheter i barnevernsinstitusjon*

Barn som oppholder seg på institusjon, skal selv kunne bestemme i personlige spørsmål, bevege seg fritt innenfor og utenfor institusjonens område, fritt kommunisere med andre og motta besøk.

Institusjonen kan likevel begrense barnets rettigheter ut fra barnets alder og modenhet, institusjonens ansvar for å gi forsvarlig omsorg, ansvar for trygghet og trivsel på institusjonen, samt formålet med oppholdet.

Barnet har rett til å ha kontakt med oppnevnt verge, advokat, barnevernstjeneste, tilsynsmyndighet, helsepersonell, prest, annen religiøs leder eller lignende.

459

Departementet kan gi forskrift om barns rettigheter i institusjon og om forvaltning av barnets midler.

§ 10-3 *Forebygging av tvangsbruk*

Institusjonen skal arbeide systematisk for å forebygge bruk av tvang og andre inngrep i barnets personlige integritet.

§ 10-4 *Generelle vilkår for bruk av tvang*

Institusjonen skal ikke bruke tvang eller andre inngrep i barnets personlige integritet dersom andre fremgangsmåter er mulig. Bruk av tvang og andre inngrep i den personlige integritet skal gjennomføres så skånsomt som mulig, og skal ikke benyttes overfor barnet i større grad enn nødvendig.

Det er ikke tillatt å refse barn fysisk, tvangsmedisinere, bruke mekaniske tvangsmidler eller annen fysisk tvang eller makt verken i straffe-, behandlings- eller oppdragelsesøyemed.

§ 10-5 *Bruk av tvang i særskilte situasjoner*

Kortvarig fastholding eller bortvisning fra fellesrom kan brukes når det er nødvendig for at institusjonen skal kunne gi forsvarlig omsorg, eller for å ivareta trygghet og trivsel for alle på institusjonen.

Det kan brukes nødvendig tvang for å avverge fare for skade på person eller vesentlig skade på eiendom i alminnelige nødretts- og nødvergesituasjoner, jf. straffeloven §§ 17 og 18. Dersom situasjonen gjør det nødvendig å isolere barnet, er det bare institusjonens leder eller den lederen gir fullmakt, som kan beslutte at barnet skal isoleres.

Departementet kan gi forskrift om bruk av tvang i særskilte situasjoner.

§ 10-6 *Kroppsvisitasjon og kommunikasjonskontroll mv.*

Dersom det er begrunnet mistanke om at barnet besitter tyvegods, farlige gjenstander, rusmidler, skadelige medikamenter, eller brukerutstyr, kan barnet kroppsvisiteres eller dets rom og eiendeler undersøkes.

Post som kommer inn til institusjonen, kan kontrolleres når det er begrunnet mistanke om at forsendelsen inneholder tyvegods, farlige gjenstander, rusmidler, skadelige medikamenter eller brukerutstyr.

Bare institusjonens leder eller den lederen gir fullmakt, kan beslutte at slike inngrep skal gjennomføres.

Dersom institusjonen finner tyvegods, farlige gjenstander, rusmidler, skadelige medikamenter eller brukerutstyr, skal den beslaglegge det. Ulovlige gjenstander, rusmidler eller medikamenter skal overleveres til politiet. Tyvegods skal overleveres til politiet eller eieren. Øvrige beslag kan tilintetgjøres, oppbevares eller overleveres til politiet.

Barn over 15 år kan samtykke til å avlegge rusmiddelprøve av biologisk materiale. For barn under 15 år skal også de som har foreldreansvar samtykke. Dersom barnevernstjenesten har overtatt omsorgen for barnet, har barnevernstjenesten rett til å samtykke på vegne av foreldrene.

Departementet kan gi forskrift om rusmiddelprøver, kroppsvisitasjon, undersøkelse av eiendeler, kontroll av kommunikasjon og om håndtering av eventuelle funn.

460

§ 10-7 *Særlige regler for opphold i atferdsinstitusjon*

Når barnet oppholder seg i en atferdsinstitusjon etter § 6-1 eller § 6-2, og i den grad det er nødvendig ut fra formålet med oppholdet, kan institusjonen i tillegg

a) begrense barnets adgang til å bevege seg fritt innenfor og utenfor institusjonsområdet

b) nekte barnet besøk

c) nekte barnet å bruke elektroniske kommunikasjonsmidler

d) inndra elektroniske kommunikasjonsmidler dersom barnet ikke retter seg etter institusjonens avgjørelse om å nekte bruk.

Vedtak om å begrense barnets bevegelsesfrihet og nekte besøk kan treffes for inntil 14 dager om gangen. Vedtak om å nekte eller inndra et elektronisk kommunikasjonsmiddel kan treffes for inntil fire uker fra barnet ankommer institusjonen, og deretter for maksimum 14 dager om gangen. Vedtak etter denne bestemmelsen skal ikke opprettholdes lenger enn nødvendig. Institusjonen må fortløpende vurdere om begrensningene skal opphøre.

Når fylkesnemnda har truffet vedtak om rusmiddeltesting av et barn som er plassert i atferdsinstitusjon etter § 6-2, kan institusjonen kreve at det tas prøver av biologisk materiale.

Departementet kan gi forskrift om begrensninger i bevegelsesfrihet, besøksfrihet og bruk av elektroniske kommunikasjonsmidler, og om rusmiddeltesting i atferdsinstitusjon.

§ 10-8 *Iverksettelse av beskyttelsestiltak etter § 6-4*

Når det er truffet vedtak etter § 6-4, skal institusjonen iverksette beskyttelsestiltakene som fylkesnemnda har fastsatt for å hindre at barnet får kontakt med personer som kan ønske å utnytte barnet til menneskehandel.

§ 10-9 *Saksbehandling og klage*

Avgjørelser om bruk av tvang etter § 10-5 annet ledd, § 10-6, § 10-7 annet ledd og § 10-8 er enkeltvedtak. Avgjørelsene skal begrunnes, protokollføres og forelegges tilsynsmyndigheten.

Barnet og foreldre kan klage til fylkesmannen på enkeltvedtak og brudd på andre regler om rettigheter på institusjonen. Fylkesmannen kan prøve alle sider av saken. Fylkesmannen skal også behandle andre muntlige og skriftlige henvendelser fra barnet og foreldrene.

Institusjonens leder skal informere dem det gjelder, om at de har mulighet til å klage. Institusjonen skal bistå barn som ønsker det, med å utforme og oversende klager.

Departementet kan gi forskrift om saksbehandling og klage ved institusjonsopphold.

§ 10-10 *Generelle krav til barnevernsinstitusjoner*

Enhver barnevernsinstitusjon skal være godkjent av barne-, ungdoms- og familieetaten.

Institusjonen skal ha en definert målgruppe og et formulert mål for sin faglige virksomhet. Institusjonen skal anvende metoder som er faglig og etisk forsvarlige og tilpasset institusjonens målgrupper og målene for institusjonens virksomhet.

Institusjonen skal til enhver tid ha forsvarlig bemanning og kompetanse. Institusjonen skal ha en leder og en stedfortreder.

Institusjonen skal ha en skriftlig plan for sin virksomhet. Institusjonen skal føre internkontroll for å sikre forsvarlig drift.

461

Departementet kan gi forskrift om internkontroll og nærmere krav til kvalitet i institusjonene.

§ 10-11 *Godkjenning og kvalitetssikring av barnevernsinstitusjoner*

Barne-, ungdoms- og familieetaten regionalt skal godkjenne barnevernsinstitusjoner.

En barnevernsinstitusjon kan godkjennes bare dersom den drives i samsvar med denne loven med forskrifter og ellers drives på en forsvarlig måte. Godkjenningen skal gjelde for bestemte målgrupper.

Barnevernsinstitusjoner kan bestå av flere institusjonsavdelinger. Dersom en institusjonsavdeling utfører selvstendige faglige og administrative oppgaver, må den ha egen godkjenning.

Etter at godkjenning er gitt skal barne-, ungdoms- og familieetaten følge med på at vilkårene for godkjenning er til stede. Dersom institusjonen ikke lenger oppfyller vilkårene for godkjenning, skal det treffes vedtak om bortfall av godkjenning.

Avgjørelser om godkjenning er enkeltvedtak og kan påklages til sentralt nivå i barne-, ungdoms- og familieetaten.

Departementet kan gi forskrift om godkjenningsordningen, om regnskapsføring og om offentlige myndigheters innsyn i regnskapene.

§ 10-12 *Inntak i og utskrivning fra statlige barnevernsinstitusjoner*

Dersom det er besluttet at et barn skal ha plass i en institusjon, kan institusjonen ikke nekte å ta imot barnet.

Barn kan ikke utskrives fra institusjonen før tiden uten samtykke fra barnevernstjenesten.

Dersom det er uenighet om hvorvidt et barn skal tas inn ved eller skrives ut fra en institusjon, kan det kreves at saken avgjøres av fylkesmannen i det fylket der institusjonen ligger.

§ 10-13 *Kartlegging under opphold på barnevernsinstitusjon*

Barnevernsinstitusjonen kan kartlegge barnet under oppholdet. Formålet med kartleggingen skal være å tilrettelegge tilbudet for det enkelte barnet.

§ 10-14 *Ansvaret til sentre for foreldre og barn*

Sentre for foreldre og barn som tilbyr heldøgnstjenester, skal sørge for at familiene får et faglig forsvarlig tilbud. Senteret skal behandle familiene hensynsfullt og slik at den enkeltes integritet blir ivaretatt.

§ 10-15 *Rettigheter under opphold i sentre for foreldre og barn*

Foreldre og barns rett til privatliv og familieliv, og foreldrenes rett til å ta beslutninger for barnet, skal respekteres under opphold på sentre for foreldre og barn så langt det er forenlig med formålet med oppholdet og senterets ansvar for trygghet og trivsel for alle på senteret.

462

Departementet kan gi forskrift om barns og foreldres rettigheter og plikter under opphold i sentre for foreldre og barn.

§ 10-16 *Generelle krav til og godkjenning av sentre for foreldre og barn*

Sentre for foreldre og barn som tilbyr heldøgnstjenester, skal være kvalitetssikret og godkjent av barne- ungdoms- og familieetaten etter §§ 10-10 og 10-11.

Departementet kan gi forskrift om internkontroll, krav til kvalitet, godkjenning, regnskapsføring og offentlige myndigheters innsyn i regnskapene ved sentre for foreldre og barn.

Kapittel 11 Omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere

§11-1 *Opphold på omsorgssenter for enslige mindreårige asylsøkere*

Barn som har kommet til Norge og søker om beskyttelse etter utlendingsloven, og som ikke er i følge med foreldre eller andre med foreldreansvar, skal få tilbud fra barne-, ungdoms- og familieetaten om opphold på et omsorgssenter for enslige mindreårige asylsøkere.

Tilbudet skal gjelde fra barnet blir overført fra utlendingsmyndighetene til barne-, ungdoms- og familieetaten og frem til barnet blir bosatt i en kommune eller forlater Norge.

Denne bestemmelsen gjelder barn som er under 15 år når de søker om beskyttelse. For barn over 15 år gjelder bestemmelsen fra det tidspunktet Kongen bestemmer.

§ 11-2 *Omsorgsansvar for barnet*

Når barnet oppholder seg på et omsorgssenter, har barne-, ungdoms- og familieetaten omsorgsansvaret for barnet. Omsorgssenteret skal utøve omsorgen på vegne av barne-, ungdoms- og familieetaten.

Omsorgssenteret skal gi barnet forsvarlig omsorg og bidra til at barnet får nødvendig oppfølging og behandling.

§ 11-3 *Utredning og oppfølging av barnet*

Omsorgssenteret skal utrede barnets situasjon og behov og utarbeide et forslag til oppfølging av barnet mens det oppholder seg i senteret. Forslaget skal oversendes barne-, ungdoms- og familieetaten senest tre uker etter at barnet har ankommet senteret. Senest seks uker etter at barnet er kommet til senteret, skal barne-, ungdoms- og familieetaten treffe vedtak om hvordan barnet skal følges opp i senteret.

Omsorgssenteret og barne-, ungdoms- og familieetaten skal følge barnets utvikling nøye. Dersom barnets behov for oppfølging endrer seg vesentlig, skal det om nødvendig treffes nytt oppfølgingsvedtak.

§ 11-4 *Kartlegging som grunnlag for bosetting*

Omsorgssenteret skal kartlegge barnets situasjon og behov. Kartleggingen skal danne grunnlag for etterfølgende bosetting i en kommune. Kartleggingen kan oversendes til aktuelle myndigheter uten barnets samtykke.

§ 11-5 *Rettigheter for barnet og krav til omsorgssenteret*

Lovens § 10-1 om institusjonens ansvar og §§ 10-2 til 10-6 om barnets rettigheter og bruk av tvang i institusjon gjelder tilsvarende for omsorgssentre. Det samme gjelder § 10-9 om saksbehandling og klage.

463

Lovens § 10-10 om kvalitet, § 10-11 om godkjenning, og § 17-2 om tilsyn med institusjoner med tilhørende forskrifter, gjelder tilsvarende for omsorgssentre.

§ 11-6 *Ansvar for etablering, drift og oppholdsutgifter*

Barne-, ungdoms- og familieetaten har ansvar for at det etableres og drives omsorgssentre for mindreårige.

Barne-, ungdoms- og familieetaten dekker utgiftene til opphold i omsorgssenter etter § 11-1.

§ 11-7 Vedtak om plassering i omsorgssenter

Når et barn oppholder seg i et omsorgssenter som følge av vedtak etter § 3-2, § 4-2 eller § 5-1, gjelder § 10-12 om inntak og utskriving og § 16-5 om utgiftsfordeling tilsvarende som ved opphold i institusjon.

§ 11-8 Botiltak for enslige mindreårige flyktninger og asylsøkere

Ved bosetting av enslige mindreårige som har søkt om beskyttelse, eller som har fått opphold i landet på grunnlag av slik søknad, skal kommunen vurdere den enkeltes behov og på denne bakgrunn tilby egnet botiltak.

Kapittel 12 Saksbehandlingsregler

§ 12-1 *Anvendelse av forvaltningsloven*

Forvaltningsloven gjelder med de særregler som er fastsatt i eller i medhold av barnevernsloven. Dette gjelder også for klientsaker i private institusjoner, private sentre for foreldre og barn og private omsorgssentre for mindreårige som er godkjent etter § 10-11, § 10-16 og § 11-5.

Er det flere som samtidig søker om en tjeneste det er knapphet på, regnes de likevel ikke som parter i samme sak. En søker som mener seg forbigått, kan ikke klage over at en annen har fått ytelsen.

Departementet kan gi forskrift om at forvaltningsloven skal gjelde for avgjørelser som blir tatt mens barnet oppholder seg i institusjon, eller mens barnet og foreldrene oppholder seg i senter for foreldre og barn.

§ 12-2 *Foreldres partsrettigheter og rett til informasjon om vedtak*

Barnevernstjenesten skal alltid vurdere om foreldrene er part i saken, jf. forvaltningsloven § 2 bokstav e. Dette gjelder også når foreldrene ikke bor sammen.

Barnevernstjenesten skal informere foreldre som har del i foreldreansvaret, om alle vedtak som treffes.

§ 12-3 *Barns partsrettigheter*

Barn som har fylt 15 år, er part i saken. I saker som gjelder tiltak for barn med utagerende atferd eller tiltak for barn som er utsatt for menneskehandel, er barnet alltid part. Barn som er part, kan gjøre partsrettigheter gjeldende når de forstår hva saken gjelder.

Fylkesnemnda kan innvilge et barn under 15 år partsrettigheter dersom hensynet til barnet tilsier det.

464

§ 12-4 *Dokumentasjon av barns medvirkning og barnets beste*

Barnevernstjenesten og barne-, ungdoms- og familieetaten skal i sine vedtak dokumentere hva som er barnets mening, og hvilken vekt den er tillagt. Det skal også fremgå av vedtaket hvordan barnets beste er vurdert.

§ 12-5 *Partenes rett til dokumentinnsyn og unntak fra innsyn for å beskytte barnet*

Partene har rett til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter etter reglene i forvaltningsloven §§ 18 til 19. Partene har rett til å bli forelagt opplysninger, jf. forvaltningsloven § 17.

Partene kan nektes innsyn i sakens dokumenter dersom innsyn kan utsette barnet eller andre personer for fare eller skade. Partene kan nektes innsyn i sakens dokumenter også dersom innsyn kan hindre at barnevernstjenesten kan få

gjennomført en undersøkelse etter barnevernsloven § 2-2. Begrensningene i innsyn gjelder bare så lenge undersøkelsen pågår.

§ 12-6 *Bruk av sakkyndige*

Barnevernstjenesten kan engasjere sakkyndige til å bistå i saken. Sakkyndigrapporter må være vurdert av barnesakkyndig kommisjon før rapporten kan legges til grunn for vedtak om tiltak etter loven. Dette gjelder likevel ikke for vedtak om akuttiltak etter kapittel 4. Sakkyndigrapporter skal være vurdert av kommisjonen også før de legges til grunn for barnevernstjenestens beslutning om å henlegge en sak etter undersøkelse, jf. § 2-2.

Hverken utvalget eller dep. forholder seg til et meget alvorlig problem som dukker opp stadig vekk både i media men også blant fagfolk som er bekymret og kritiserer BV bruk av sakkyndige.

Utvalget mener de ikke hadde mandat for å vurdere bruk av sakkyndige.

På bakgrunn av mandatet har utvalget heller ikke vurdert reguleringen av barnesakkyndig kommisjon. Utvalgsmedlem Frode Lauareid mener imidlertid at reglene om at sakkyndighetsbevis må vurderes av Barnesakkyndig kommisjon, bør oppheves og at Barnesakkyndig kommisjon bør nedlegges. Han foreslår at § 102 andre ledd, § 109 tredje ledd og § 126 i utvalgets forslag til ny barnevernslov tas ut. Lauareid viser til Borgarting lagmannsretts avgjørelse i LB-2012-65749. Han bemerker videre:

> «Eg deler vurderingane til lagmannsretten. Ein rapport kan ha både negativ og positiv bevisverdi uavhengig av kva sakkunnig kommisjon måtte meina om kvaliteten. Det er ingen andre samfunnsforhold som har denne type avgrensingsreglar på vurdering av bevis. Advokatane og fylkesnemnda/domstolane er godt rusta til å fellesskap å finna ut kva vekt som skal leggjast på denne type bevis.»

Utvalget har for øvrig basert forslaget til ny barnevernslov på gjeldende rett, men har kommentert i utredningen forslag fra andre pågående lovprosesser.

(…)

Bruken av sakkyndige har vært kritisert den senere tid, blant annet for uheldige rolleblandinger. Hensynet til partsuavhengighet og legitimitet kan tale for at fylkesnemnda alltid oppnevner sakkyndige, og at staten alltid dekker godtgjørelsen til den sakkyndige. Et slikt forslag vil imidlertid reise en del prinsipielle spørsmål knyttet til kompetansefordelingen mellom stat og kommune, et tema som utvalget etter mandatet ikke skal vurdere. Utvalget vil derfor ikke gå nærmere inn på spørsmålet om oppnevning og betaling av sakkyndige, men antar dette er noe Særdomstolslovutvalget vil gå nærmere inn på.

Utvalgsmedlem Frode Lauareid ønsker imidlertid å bemerke:

> «Det er prinsipielt feil at kommunen skal betala for sakkunnig når det er nemnda som vurderer at sakkunnig skal oppnemnast. Når domstolane oppnemner sakkunnig, er det staten som står for oppnemninga og godtgjersla til den sakkunnige. Ei slik ordning fjernar grunnlag for kritikk om at den sakkunnige har bindingar til kommunen. Ei slik ordning vil også bidra til å auka tilliten til systemet.
>
> Det same gjeld ved behov for tolk. I dag er praksis at for fylkesnemnda så er det kommunen

som framskaffar og betaler for tolk. I domstolane tar domstolane sjølv ansvar for dette. Fylkesnemnda bør ha same praksis som domstolane. Det er ingen sakleg grunn til at denne praksisen skal vera forskjellig, tvert om.»'

Sakkyndige er ment til å sikre kvalitet i rettens vurderinger i barnevernsaker. Og det ønskes en lov som skal bedre rettssikkerheten for barn. Vel, det å ha uavhengige sakkyndige som uttaller seg om barnets omsorgsvilkår, synes jeg å være en god måte sikre t barnets og familiens rettigheter blir ivaretatt.

Dessuten har utvalget uttalt seg om bruk av tolker som følge av forsvarlighetskravet.

'I «Møter mellom innvandrere og barnevernet. Kunnskapsstatus», har det vært pekt på et underforbruk av tolker. Utvalget legger til grunn at det følger av forsvarlighetskravet at barnevernstjenesten må benytte kvalifiserte tolker i situasjoner der det kan oppstå språkproblemer og at barn ikke skal brukes som tolk.'

Kvalifiserte og uavhengige sakkyndige henger sammen med forsvarlighetskravet også, mener jeg.

Det burde være en selvstendig tjeneste som betaler sine sakkyndige og på denne måten sikrer tilbudets kvalitet og den sakkyndige uavhengighet.

Det har vært mange diskusjoner i media om problemene knyttet til avhengige sakkyndige psykologer. Sakkyndige psykologer jobber privat og de er avhengige av inntekts som alle oss andre. Jo flere oppdrag, jo mer penger. BV på en annen side ville ikke ha samarbeidspartenere som er uenige med deres vurderinger. De vil derfor ikke ringe igjen en psykolog som snakket imot dem. Ren fornuft! Hvis du vil ha penger, så må du ha oppdrag. Hvis du skal få oppdrag så skal du finne bevis som bekrefter BV sine bekymringer.

Sakkyndiges lojalitet ligger hos arbeidsgiveren, sier Annika Melinder spesialist i klinisk psykologi og professor i psykologi ved Universitetet i Oslo.

§ 12-7 *Barnesakkyndig kommisjon*

Barnesakkyndig kommisjon skal bidra til å kvalitetssikre sakkyndiges arbeid i barnevernssaker.

Kommisjonen skal vurdere sakkyndigrapporter som er avgitt til barnevernstjenesten, fylkesnemnda eller domstolen. Kommisjonen skal også vurdere rapporter fra sakkyndige som private parter har engasjert. Kommisjonen skal informere oppdragsgiver og den sakkyndige om sin vurdering.

Kommisjonens medlemmer oppnevnes av Kongen.

Departementet kan gi forskrift om kommisjonens oppgaver, organisasjon og saksbehandling.

§ 12-8 *Klage til fylkesmannen over barnevernstjenestens og barne-, ungdoms- og familieetatens vedtak*

Barnevernstjenestens vedtak kan påklages til fylkesmannen. Det samme gjelder barne-, ungdoms- og familieetatens vedtak om oppfølging etter § 11-3.

Fylkesmannen kan prøve alle sider av vedtaket. Når klager på barnevernstjenestens vedtak behandles, skal fylkesmannen legge vekt på hensynet til det kommunale selvstyret ved prøving av det frie skjønnet. Dersom et vedtak som gir klageren medhold, ikke kan settes i verk straks, kan fylkesmannen bestemme at det skal settes i verk midlertidige tiltak som kan dekke det øyeblikkelige behovet.

Første ledd gjelder ikke saker som kan påklages til fylkesnemnda etter kapittel 14.

§ 12-9 *Politibistand ved gjennomføring av undersøkelser og ved fullbyrding av vedtak*

Når det er nødvendig, kan barnevernstjenestens leder kreve at politiet bistår ved gjennomføring av undersøkelser etter § 2-2 og fullbyrdelse av vedtak etter §§ 3-7, 3-8, 4-2, 4-3, 4-4, 4-5, 5-1, 5-5, 6-2 og 6-4.

465

§12-10 *Krav om politiattest*

Personer som skal ansettes i barnevernstjenesten eller utføre oppgaver på vegne av den, jf. § 15-3, skal legge frem politiattest som nevnt i politiregisterloven § 39 første ledd. Tilsvarende gjelder for støttekontakter og andre som utfører oppgaver for barnevernstjenesten som ledd i hjelpetiltak etter kapittel 3. Også tillitspersoner etter § 1-5 og personer som skal føre tilsyn med barn i fosterhjem etter § 9-10, skal legge frem politiattest.

Personer som skal ansettes i eller utføre oppgaver på vegne av en barnevernsinstitusjon etter kapittel 10, et senter for foreldre og barn etter kapittel 10 eller et omsorgssenter for enslige mindreårige asylsøkere etter kapittel 11, skal legge frem politiattest som nevnt i politiregisterloven § 39 første ledd. Tilsvarende gjelder for personer som utfører andre oppgaver for institusjonen, senteret for foreldre og barn eller omsorgssenteret, og som har direkte kontakt med barn og unge eller foreldre som oppholder seg der.

Personer som skal oppnevnes som talsperson etter § 14-13, skal legge frem politiattest som nevnt i politiregisterloven § 39 første ledd. Tilsvarende gjelder for personer som skal føre tilsyn med barn i barnevernsinstitusjoner, sentre for foreldre og barn eller omsorgssentre etter § 17-2 annet ledd.

Personer som skal godkjennes som fosterforeldre, jf. § 9-5, skal legge frem uttømmende og utvidet politiattest i samsvar med politiregisterloven § 41. Tilsvarende gjelder for personer som tar imot barn i avlastningshjem. Det kan kreves avgrenset politiattest etter politiregisterloven § 39 første ledd også fra andre som bor i fosterhjemmet eller avlastningshjemmet.

Personer med anmerkning knyttet til lov 22. mai 1902 nr. 10 Almindelig borgerlig straffelov §§ 162, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 199, § 200 annet ledd, § 201 første ledd bokstav c, §§ 201 a, 203, 204 a, 219, 224, § 229 annet og tredje straffalternativ, §§ 231, 233 og 268 jf. 267 eller straffeloven §§ 231, 232, 257, 258, 274, 275, 282, 283,

291, 293, 294, 295, 296, 299, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 309, 310, 311, 312, 314, 327 eller 328 skal ikke få utføre oppgaver overfor mindreårige. Personer med anmerkning knyttet til andre straffebud skal ikke godkjennes som fosterforeldre eller ta imot barn i avlastningshjem dersom anmerkningen kan skape tvil om hvorvidt de egner seg for oppgaven.

Det kan innhentes nye eller oppdaterte opplysninger etter at politiattest er utstedt, i samsvar med politiregisterloven § 43.

Departementet kan gi forskrift til denne bestemmelsen.

Kapittel 13 Taushetsplikt, opplysningsplikt og adgang til å gi opplysninger

§ 13-1 *Taushetsplikt og adgang til å gi opplysninger*

Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan, en institusjon, et senter for foreldre og barn eller et omsorgssenter for mindreårige etter denne loven, har taushetsplikt etter forvaltningsloven §§ 13 til 13 e.

Taushetsplikten omfatter også opplysninger om fødested, fødselsdato, personnummer, statsborgerforhold, sivilstand, yrke, bopel og arbeidssted. Opplysning om oppholdssted kan likevel gis når det er klart at det ikke vil skade tilliten til barnevernet å gi slik opplysning.

Opplysninger kan gis til andre forvaltningsorganer når det er nødvendig for å ivareta oppgaver etter denne loven, eller for å forebygge vesentlig fare for liv eller alvorlig skade på

466

noens helse. Også yrkesutøvere etter helsepersonelloven kan gis opplysninger etter denne bestemmelsen. Bestemmelsene i forvaltningsloven § 13 b nr. 5 og 6 gjelder ikke.

13-2 Plikt til å melde fra til barnevernstjenesten

Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan, skal uten hinder av taushetsplikt melde fra til barnevernstjenesten uten ugrunnet opphold

a) når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli mishandlet, utsatt for alvorlige mangler ved den daglige omsorgen eller utsatt for annen alvorlig omsorgssvikt

b) når det er grunn til å tro at et barn har en livstruende eller annen alvorlig sykdom eller skade og ikke kommer til undersøkelse eller behandling,

c) når det er grunn til å tro at et barn med nedsatt funksjonsevne eller et spesielt hjelpetrengende barn ikke får dekket sitt særlige behov for behandling eller opplæring

d) når et barn viser alvorlig utagerende atferd i form av alvorlig eller gjentatt kriminalitet, misbruk av rusmidler eller på annen måte viser utpreget normløs atferd

e) når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli utnyttet til menneskehandel.

Også yrkesutøvere som opptrer i medhold av helsepersonelloven, psykisk helsevernloven, helse- og omsorgstjenesteloven, familievernkontorloven og friskolelova plikter å gi opplysninger etter denne bestemmelsen. Det samme gjelder meklere i ekteskapssaker og private som utfører oppgaver for staten, fylkeskommuner eller kommuner, og de som utfører slike oppgaver på vegne av organisasjoner.

§ 13-3 *Tilbakemelding fra barnevernstjenesten*

Når barnevernstjenesten har mottatt en bekymringsmelding, skal den innen tre uker bekrefte at bekymringsmeldingen er mottatt. Barnevernstjenesten kan unnlate å gi bekreftelse dersom bekymringsmeldingen er åpenbart grunnløs, eller dersom andre særlige hensyn tilsier det.

Når barnevernstjenesten mottar en bekymringsmelding fra offentlige meldere og yrkesutøvere etter § 13-2, skal den i tilbakemeldingen også opplyse om det er igangsatt undersøkelse. Innen tre uker etter at undersøkelsen er avsluttet, skal barnevernstjenesten gi ny tilbakemelding om hvorvidt den følger opp barnet og familien videre. Barnevernstjenesten skal også gi tilbakemelding om hvordan barnet og familien følges opp, dersom det er nødvendig av hensyn til melderens videre oppfølging av barnet.

§ 13-4 *Pålegg om å gi opplysninger*

De organene som er ansvarlige for gjennomføringen av barnevernsloven, kan gi pålegg til offentlige myndigheter om å gi taushetsbelagte opplysninger når det er nødvendig for å vurdere, forberede og behandle saker om

a) vedtak om medisinsk undersøkelse og behandling, jf. § 3-7

b) vedtak om behandling av barn som har særlige behandlings- og opplæringsbehov, jf. § 3-8

c) akuttvedtak om midlertidig omsorgsovertakelse, jf. § 4-2

d) vedtak om midlertidig flytteforbud, jf. § 4-3

e) akuttvedtak om plassering i atferdsinstitusjon, jf. § 4-4

f) akuttvedtak om plassering av barn i institusjon når det er fare for menneskehandel, jf. § 4-5

g) vedtak om omsorgsovertakelse, jf. § 5-1

h) oppheving av vedtak om omsorgsovertakelse, jf. § 5-6

i) vedtak om fratakelse av foreldreansvar, jf. § 5-8

467

j) vedtak om oppheving av fratakelse av foreldreansvar, jf. § 5-9

k) vedtak om adopsjon, jf. § 5-10

l) vedtak om plassering i atferdsinstitusjon uten samtykke, jf. § 6-2

m) plassering i institusjon uten samtykke ved fare for menneskehandel, jf. § 6-4

n) vedtak om samvær, jf. § 7-2.

Ansvarlige organer kan pålegge myndighetene å gi taushetsbelagte opplysninger også i saker etter § 3-4 om pålegg om hjelpetiltak når det er nødvendig for å unngå at et barn havner i en alvorlig situasjon som beskrevet i § 5-1 om omsorgsovertakelse.

Adgangen til å pålegge myndighetene å gi taushetsbelagte opplysninger gjelder også når fylkesnemndas vedtak skal prøves rettslig.

Så langt det er mulig, skal opplysninger innhentes i samarbeid med den saken gjelder, eller slik at vedkommende får kjennskap til at opplysningene innhentes. Sakens parter skal få informasjon om pålegget og hva det innebærer, hvis ikke slik informasjon kan hindre eller vanskeliggjøre at barnevernstjenesten får gitt barnet tilstrekkelig hjelp.

Også yrkesutøvere i medhold av helsepersonelloven, psykisk helsevernloven, helse- og omsorgstjenesteloven, familievernkontorloven og friskolelova plikter å gi opplysninger etter denne bestemmelsen. Det samme gjelder meklere i ekteskapssaker og private som utfører oppgaver for staten, fylkeskommuner eller kommuner, og de som utfører slike oppgaver på vegne av organisasjoner.

§ 13-5 *Barnevernstjenestens opplysningsplikt*

Barnevernstjenesten skal på eget initiativ gi opplysninger til helse- og omsorgstjenesten i kommunen når det er grunn til å tro at en gravid kvinne misbruker rusmidler på en slik måte at det er overveiende sannsynlig at barnet vil bli født med skade, jf. helse- og omsorgstjenesteloven § 10-3. Taushetsplikten er ikke til hinder for at slike opplysninger gis. Barnevernstjenesten plikter å gi slike opplysninger også etter pålegg fra de organene som er ansvarlige for gjennomføringen av helse- og omsorgstjenesteloven.

Dersom påtalemyndigheten har besluttet overføring av en sak til barnevernstjenesten etter straffeprosessloven § 71 b, skal barnevernstjenesten underrette påtalemyndigheten om hvorvidt den treffer vedtak i saken eller ikke.

Dersom et barn er bortført fra barnevernet og til en annen stat, skal barnevernstjenesten gi opplysninger til myndighetene i barnets oppholdsstat, dersom det er forsvarlig og til barnets beste.

§ 13-6 *Behandling av personopplysninger*

Organer som utfører oppgaver etter denne loven, kan behandle personopplysninger, blant annet opplysninger som nevnt i personvernforordningen artikkel 9 og 10, når det er nødvendig for å utøve myndighet eller utføre andre oppgaver etter loven.

Departementet kan gi forskrift om behandlingen av personopplysninger, blant annet om formålet med behandlingen, behandlingsansvar, hvilke personopplysninger som

kan behandles, adgangen til viderebehandling, utlevering, registerføring og tilgang til registre.

Bestemmelsen omfatter også private som utfører oppgaver etter denne loven.

Kapittel 14 Behandling av saker i fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker

§ 14-1 *Fylkesnemndas saklige og stedlige virkeområde*

468

Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker er et uavhengig og upartisk avgjørelsesorgan. Fylkesnemnda avgjør nærmere bestemte saker om tvang etter barnevernsloven. Fylkesnemnda avgjør også enkelte saker etter helse- og omsorgstjenesteloven og smittevernloven.

Fylkesnemnda avgjør saker som reises av kommunene etter § 15-9 i det geografiske området fylkesnemnda omfatter. Departementet bestemmer fylkesnemndenes geografiske virkeområde.

Departementet kan av hensyn til hensiktsmessig saksavvikling eller i særlige tilfeller bestemme at saker som reises i én kommune, skal avgjøres i en annen nemnd.

Departementet kan gi forskrift om fylkesnemndenes stedlige virkeområde.

§ 14-2 *Fylkesnemndas sammensetning*

Hver fylkesnemnd skal bestå av nemndledere, et utvalg av fagkyndige og et utvalg av alminnelige medlemmer. Nemndlederen skal oppfylle kravene for å bli dommer, jf. domstolloven kapittel 3. Departementet kan bestemme at det alminnelige medlemsutvalget skal deles i underutvalg som dekker ulike deler av nemndas geografiske område.

Departementet oppnevner utvalg av fagkyndige og utvalg av alminnelige medlemmer. Oppnevningen gjelder for fire år om gangen. Det alminnelige medlemsutvalget oppnevnes fra utvalget av meddommere som velges etter domstolloven § 66 første ledd.

Departementet kan gi forskrift om hvilke krav som skal stilles til medlemmene av det alminnelige medlemsutvalget og utvalg av fagkyndige.

§ 14-3 *Fylkesnemndas sammensetning i enkeltsaker*

Saker skal behandles av en ordinær fylkesnemnd. En ordinær fylkesnemnd skal bestå av nemndlederen, ett medlem fra det alminnelige medlemsutvalget og ett fra utvalget av fagkyndige.

Nemndlederen kan beslutte at særlig vanskelige saker skal behandles av en utvidet fylkesnemnd. En utvidet fylkesnemnd skal bestå av nemndlederen, to medlemmer fra det alminnelige medlemsutvalget og to fra utvalget av fagkyndige.

Nemndlederen kan avgjøre en sak alene dersom det er forsvarlig og partene i saken samtykker til det.

Nemndlederen kan avgjøre en sak alene også dersom saken gjelder krav om endring av tidligere vedtak eller dom, eller pålegg om hjelpetiltak etter § 3-4, og nemndlederen finner det ubetenkelig. Vurderingen skal omfatte blant annet sakens tema, vanskelighetsgrad og behovet for fagkyndighet.

Dersom en sak gjelder forlengelse av fylkesnemndas vedtak etter § 6-4 om plassering i institusjon når det er fare for at et barn kan utnyttes til menneskehandel, skal nemndlederen avgjøre saken alene.

§ 14-4 *Habilitet*

Domstolloven kapittel 6 om habilitet gjelder også for nemndlederen og medlemmene. At nemndledere og medlemmer tidligere har vært med på å behandle saker med de samme partene eller i samme sakskompleks i fylkesnemnda, medfører ikke i seg selv inhabilitet.

§ 14-5 *Hovedprinsippene for saksbehandlingen i fylkesnemnda*

469

Saksbehandlingen skal være rettferdig, forsvarlig, rask, effektiv og tillitsskapende. Fylkesnemnda skal sørge for at partene i saken

a) får argumentere for sin sak og føre bevis, normalt ved muntlige forklaringer direkte for nemnda

b) får mulighet til å imøtegå motpartens argumentasjon og bevis

c) behandles likeverdig og får nødvendig veiledning.

Fylkesnemnda skal sørge for at bevisførselen gir et forsvarlig avgjørelsesgrunnlag, og skal foreta en selvstendig og reell vurdering av sakens bevis. Fylkesnemndas vedtak og andre viktige avgjørelser skal begrunnes.

Nemndlederen har ansvaret for at saker behandles i samsvar med første og annet ledd. Nemndlederen skal planlegge og lede saksforberedelser, forhandlingsmøter og rådslagningsmøter blant nemndas medlemmer. Nemndlederen skal påse at saksbehandlingen er tilpasset sakens art, omfang og vanskelighetsgrad.

§ 14-6 *Partenes rett til dokumentinnsyn*

Partene har rett til innsyn i sakens dokumenter og kan kreve kopi av dem. Se likevel § 7-4 om søskens innsynsrett.

Begrensningene i partenes rett til å se saksdokumenter som er fastsatt i forvaltningsloven § 19 første ledd bokstav d og annet ledd, gjelder ikke for disse dokumentene.

Partene har ikke rett til innsyn i opplysninger om identiteten til anonyme vitner eller andre opplysninger som kan bidra til å avsløre barnets adresse i tilfeller der barnet bor på sperret adresse.

§ 14-7 *Advokater for partene*

Den offentlige parten skal som regel være representert av en advokat.

Fylkesnemnda skal oppnevne advokat for de private partene. Advokaten skal straks gjøres kjent med kommunens begjæring om tiltak med vedlagte dokumenter og gis en frist for tilsvar etter § 14-10.

Departementet kan gi forskrift om utvalg av en bestemt gruppe advokater som kan oppnevnes for private parter.

§ 14-8 *Innledning av sak for fylkesnemnda*

En sak for fylkesnemnda innledes ved at kommunen sender en begjæring om tiltak til fylkesnemnda.

En klagesak etter § 5-5 skal forberedes av kommunen etter bestemmelsene i forvaltningsloven § 33 første til fjerde ledd.

Når en sak gjelder krav fra den private parten om endringer i et tidligere vedtak, skal kommunen forberede og sende saken til fylkesnemnda snarest mulig, og senest innen tre måneder etter at kommunen mottok kravet. I særlige tilfeller kan fristen være seks måneder.

Dersom fylkesmannen blir kjent med forhold som tilsier at det bør iverksettes tiltak som krever vedtak i fylkesnemnda, kan fylkesmannen sende begjæring som nevnt i første ledd.

§ 14-9 *Begjæring om tiltak*

470

Kommunen sender begjæring om tiltak til fylkesnemnda. Begjæringen skal inneholde

a) navn på nemnda

b) navn og adresse på parter, stedfortredere og prosessfullmektiger

c) en kort beskrivelse av hvilke tiltak kommunen krever

d) en redegjørelse for foreldrenes rettslige og faktiske tilknytning til barnet og en begrunnelse for forslaget om hvem som er sakens parter

e) kommunens fremstilling av saken

f) en oversikt over de bevisene kommunen vil føre, blant annet oversikt over vitner og sakkyndige, med opplysninger om hva vitneforklaringene og de sakkyndiges forklaring gjelder

g) forslag til vedtak med en kort oppsummerende redegjørelse for omstendighetene som begrunner forslaget, og med henvisning til de rettsreglene som gjøres gjeldende

h) informasjon om hvorvidt barnet ønsker partsrettigheter etter § 12-3 annet ledd, og kommunens vurdering av om barnet bør innvilges partsrettigheter

i) informasjon om hvordan barnet ønsker å medvirke.

Begjæringen skal gi grunnlag for en forsvarlig behandling av saken. Begjæringen skal være utformet slik at de private partene kan ta stilling til kommunens krav om tiltak og forberede saken. Kommunens argumentasjon skal ikke gå lenger enn nødvendig. I begjæringen skal kommunen redegjøre for forhold som kan ha betydning for nemndlederens vurdering av den videre saksbehandlingen, nemndas sammensetning og avgjørelsesform.

Dersom en begjæring ikke oppfyller vilkårene i første og annet ledd, skal nemndlederen gi pålegg om retting av begjæringen og sette en kort frist for rettingen. Nemndlederen kan avvise saken dersom begjæringen ikke rettes innen fristen.

§ 14-10 *Tilsvar fra private parter*

Fylkesnemnda skal straks varsle private parter om kommunens begjæring om tiltak, og nemnda skal sette en kort frist for tilsvar, normalt ti dager. Tilsvaret skal inneholde

a) en redegjørelse for partenes syn på begjæringen og kommunens fremstilling av saken

b) en oversikt over de bevisene de private partene vil føre, blant annet oversikt over vitner og sakkyndige, med opplysninger om hva vitneforklaringene og de sakkyndiges forklaring gjelder

c) en redegjørelse for forhold som kan ha betydning for nemndlederens vurdering av den videre saksbehandlingen, nemndas sammensetning og avgjørelsesform.

§ 14-11 *Saksforberedelsen i fylkesnemnda*

Gjennom saksforberedelsen skal rammene for saken i nemnda fastsettes i overensstemmelse med hovedprinsippene for saksbehandlingen etter § 14-5.

Nemndlederen skal vurdere og om nødvendig ta avgjørelser om den videre behandlingen av begjæringen, blant annet om

a) nemndas sammensetning

b) behovet for forhandlingsmøte, saksforberedende møte eller andre møter

c) tema, tid og sted for møter

d) behovet for ytterligere bevisførsel, herunder sakkyndige utredninger

471

e) bevisførselens form

f) hvordan barnet skal uttale seg eller på annen måte medvirke, jf. § 14-13

Dersom de faktiske forholdene i en sak er uoversiktlige, kan nemndlederen pålegge kommunen å gi en kortfattet, systematisert redegjørelse for de faktiske forhold eller deler av dem. Nemndlederen skal gi de private partene en frist til å gi et svar, der de oppgir hvilke deler av redegjørelsen de aksepterer, og hvilke deler de ikke aksepterer. Dersom de private partene ikke aksepterer redegjørelsen, kan nemndlederen anmode dem om kort å redegjøre for sitt syn. Nemndlederen kan oppfordre partene til å samarbeide om redegjørelsen.

Nemndlederen kan kreve at partene gir en kort avsluttende redegjørelse for forslag til vedtak, de omstendighetene som begrunner forslaget, de rettsreglene som gjøres gjeldende, og de bevisene partene vil føre.

Saker som gjelder de private partenes felles barn, kan behandles samlet uten at lovbestemt taushetsplikt er til hinder for det.

§ 14-12 *Avgjørelser under saksforberedelsen*

Det er nemndlederen som tar avgjørelser om saksbehandlingen under saksforberedelsen. Dersom nemndlederen ikke har mulighet til å ta en avgjørelse raskt, kan en annen nemndleder ta avgjørelsen.

Avgjørelser som nevnt i første ledd kan omgjøres dersom det er nødvendig for å sikre en forsvarlig saksbehandling. Avgjørelser som er tatt under saksforberedelsen, er ikke bindende under forhandlingsmøtet.

Nemndlederen kan avvise eller heve en sak under saksforberedelsen.

§ 14-13 *Barns medvirkning i saker for fylkesnemnda*

Fylkesnemnda må foreta en konkret vurdering i den enkelte sak om hvordan barnet skal medvirke under fylkesnemndas behandling av saken. Barnet kan uttale seg direkte til fylkesnemnda, eller fylkesnemnda kan oppnevne en talsperson for barnet eller oppnevne en sakkyndig til å snakke med barnet.

Departementet kan gi forskrift om barns medvirkning i saker for fylkesnemnda.

§ 14-14 *Innkalling av partene til forhandlingsmøte*

Fylkesnemnda skal innkalle partene til forhandlingsmøte. Parter som har en advokat som prosessfullmektig, innkalles via advokaten. Parter som ikke har advokat, innkalles direkte. Om nødvendig kan partene innkalles ved forkynning i samsvar med § 14-23. Fylkesnemnda kan unnlate å forkynne innkallingen, jf. forvaltningsloven § 16 tredje ledd.

Saken kan behandles selv om en privat part uteblir, så lenge parten er innkalt etter reglene i første ledd.

§ 14-15 *Forhandlingsmøte eller skriftlig behandling*

Saker for fylkesnemnda skal behandles så hurtig som hensynet til en forsvarlig saksbehandling gjør mulig.

Nemndlederen kan treffe vedtak etter skriftlig behandling uten å ha gjennomført forhandlingsmøte dersom det er forsvarlig, og partene i saken samtykker til det.

472 Nemndlederen kan treffe vedtak etter skriftlig behandling uten å ha gjennomført forhandlingsmøte dersom saken gjelder krav om endring av tidligere vedtak eller dom eller pålegg om hjelpetiltak etter § 3-4, og nemndlederen finner det ubetenkelig. Vurderingen skal omfatte blant annet sakens tema, vanskelighetsgrad og behovet for fagkyndighet.

Når vilkårene i andre eller tredje ledd er oppfylt, kan det treffes vedtak på grunnlag av en kombinasjon av forhandlingsmøte og skriftlig behandling.

Nemndlederen styrer forhandlingsmøtet og påser at det gjennomføres innenfor de rammene som er fastsatt. For øvrig gjelder tvisteloven § 9-15 tilsvarende så langt den passer.

§ 14-16 *Møter for lukkede dører*

Fylkesnemndas møter holdes for lukkede dører.

Nemnda kan likevel beslutte at møtet skal holdes helt eller delvis for åpne dører, når partene begjærer det eller samtykker til det, og nemnda finner det ubetenkelig.

Dersom partene samtykker, og nemnda finner det ubetenkelig, kan nemnda beslutte at personer som har tilknytning til en av partene, kan være til stede under forhandlingene. Det samme gjelder for personer som ønsker å være til stede i opplæringsøyemed. Nemnda kan på samme vilkår gi personer adgang til å være til stede under forhandlingene og ved nemndas rådslagningsmøte når det skjer i forskningsøyemed.

Personer som får være til stede etter denne bestemmelsen, har taushetsplikt og referatforbud hvis ikke nemnda beslutter noe annet.

§ 14-17 *Bevisføring*

For fylkesnemnda gjelder følgende regler i tvisteloven om bevisføring tilsvarende så langt de passer:

a) kapittel 21 om alminnelige regler om bevis, unntatt § 21-4

b) kapittel 22 om bevisforbud og bevisfritak

c) kapittel 24 om vitnebevis

d) kapittel 25 om sakkyndigbevis

e) kapittel 26 om realbevis

f) kapittel 27 om bevisopptak i rettssak.

Fylkesnemnda kan legge sakkyndigbevis til grunn bare dersom de har vært vurdert av barnesakkyndig kommisjon, jf. § 12-7. Dette gjelder likevel ikke ved behandling av akuttvedtak.

§ 14-18 *Fylkesnemndas avgjørelsesgrunnlag*

Avgjørelser etter et forhandlingsmøte tas på grunnlag av behandlingen av saken i møtet. Nemndlederen kan beslutte at skriftlige redegjørelser om faktiske forhold etter § 14-11 tredje ledd skal inngå i avgjørelsesgrunnlaget.

Dersom saken avgjøres uten forhandlingsmøte, er avgjørelsesgrunnlaget sakens dokumenter og eventuell bevisførsel i saksforberedende møte.

Dersom saken avgjøres på grunnlag av en kombinasjon av forhandlingsmøte og skriftlig behandling, er avgjørelsesgrunnlaget behandlingen i forhandlingsmøtet og sakens dokumenter.

473

Når nemnda behandler klager på akuttvedtak og vedtak om midlertidig flytteforbud, gjelder § 14-22 tredje ledd.

§ 14-19 *Fylkesnemndas vedtak*

Fylkesnemnda skal treffe vedtak i saken snarest mulig og senest to uker etter at forhandlingsmøtet ble avsluttet. Dersom fristen ikke overholdes, skal årsaken oppgis i vedtaket.

For rådslagningsmøte og avstemning gjelder tvisteloven § 19-3 tilsvarende så langt den passer.

Et vedtak skal begrunnes som en dom. Tvisteloven § 19-6 gjelder tilsvarende så langt den passer. Det skal fremgå av vedtaket hva som er barnets mening, og hvilken vekt barnets mening er tillagt. Hvordan barnets beste er vurdert, skal også fremgå av vedtaket.

Ved forkynning av vedtaket skal nemnda gjøre partene oppmerksom på at de kan kreve rettslig prøving, jf. § 14-24.

Nemndas vedtak blir bindende når det er underskrevet av alle nemndas medlemmer. Nemndlederen underskriver til slutt.

§ 14-20 *Retting av feil i fylkesnemndas vedtak*

For retting av feil i fylkesnemndas vedtak gjelder tvisteloven § 19-8 tilsvarende så langt den passer. Nemnda plikter å behandle en begjæring om retting av feil i vedtak når begjæringen fremsettes innen fristen for å kreve rettslig prøving.

Dersom nemnda ved en feil eller forglemmelse ikke har truffet vedtak om krav som har vært fremsatt av partene under saken, kan nemnda treffe tilleggsvedtak. Tvisteloven § 19-9 gjelder tilsvarende så langt den passer.

§ 14-21 *Vurdering av akuttvedtak og vedtak om flytteforbud*

Akuttvedtak etter §§ 4-2, 4-4 og 4-5 og vedtak om midlertidig flytteforbud etter § 4-3 skal straks etter iverksettingen sendes til fylkesnemnda. Nemndlederen vurderer om vedtaket skal godkjennes. Nemndlederen skal avgjøre saken snarest, og om mulig innen 48 timer etter at fylkesnemnda har mottatt den.

Nemndlederen kan innhente ytterligere opplysninger når det er nødvendig for å ta stilling til godkjenningsspørsmålet.

Nemndlederen skal gi en kort begrunnelse for avgjørelsen.

§ 14-22 *Klage på akuttvedtak og vedtak om flytteforbud*

De private partene kan påklage akuttvedtak etter § 4-2 første og annet ledd, § 4-4, § 4-5 og vedtak om midlertidig flytteforbud etter § 4-3. Klagen fremsettes direkte for fylkesnemnda.

Klagen behandles av nemndlederen alene. I særlige tilfeller kan nemnda settes som en ordinær fylkesnemnd, jf. § 14-3.

Det skal holdes et møte der partene får mulighet til å redegjøre for sitt syn og til å føre de bevisene som nemndlederen tillater.

Vedtak i klagesaken skal treffes innen én uke etter at fylkesnemnda mottok saken. Dersom klagen er behandlet av en ordinær fylkesnemnd, er fristen for å treffe vedtak to uker etter at fylkesnemnda mottok saken.

474

§ 14-23 *Forkynning av fylkesnemndas vedtak*

Fylkesnemndas vedtak forkynnes ved oversendelse, jf. domstolloven § 163 a.

Nemnda kan beslutte at et vedtak skal forkynnes ved stevnevitne etter reglene i domstolloven dersom den finner det nødvendig.

Domstollovens regler om gjennomføring av forkynning gjelder tilsvarende så langt de passer.

§ 14-24 *Rettslig prøving av fylkesnemndas vedtak*

De private partene eller kommunen kan bringe nemndas vedtak inn for tingretten for rettslig prøving etter reglene i tvisteloven kapittel 36. For barns adgang til å kreve rettslig prøving gjelder § 12-3.

Fristen for å reise søksmål om rettslig prøving er én måned fra den dagen da den som har rett til å reise søksmål, fikk melding om vedtaket. Retten kan gi tillatelse til å reise søksmål selv om søksmålsfristen ikke er overholdt.

Retten kan legge sakkyndigbevis til grunn bare dersom de har vært vurdert av barnesakkyndig kommisjon, jf. § 12-7. Dette gjelder likevel ikke ved rettslig prøving av akuttvedtak.

§ 14-25 *Samtaleprosess*

Nemndlederen kan tilby partene å igangsette en samtaleprosess som alternativ til ordinær behandling, dersom saken er egnet for det. Formålet er å gi partene mulighet til å bli enige om frivillige løsninger til barnets beste, som hel eller delvis løsning på saken. Partene må samtykke til samtaleprosess. Private parter skal representeres av advokat.

Nemndlederen har et særskilt ansvar for å se til at hensynet til barnets beste og de private partenes rettssikkerhet blir ivaretatt. Nemndlederen kan når som helst avbryte samtaleprosessen og henvise saken til ordinær behandling.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring av samtaleprosess, herunder om unntak fra fristkravene i kapittel 14.

Kapittel 15 Kommunens og barnevernstjenestens ansvar og oppgaver

§ 15-1 *Kommunens ansvar for å forebygge omsorgssvikt*

Kommunen skal fremme gode oppvekstvilkår gjennom tiltak for å forebygge at barn og unge utsettes for omsorgssvikt eller utvikler atferdsproblemer. Kommunen skal sørge for å samordne sitt tjenestetilbud til barn og familier.

Kommunestyret skal selv vedta en plan for kommunens forebyggende arbeid etter første ledd. Planen skal beskrive hva som er målene for arbeidet, hvordan arbeidet skal organiseres og fordeles mellom etatene i kommunen, og hvordan etatene skal samarbeide.

Dep. har ikke gjort det tydelig hva BV sitt ansvar er i kommunens forebyggende arbeid, hvis BV skal ha et slikt ansvar. Jeg er helt enig med utvalget at BV ikke skal ha et slik ansvar. Det blandes mellom to forskjellige perspektiver selv om det er samme prinsippet som legges til grunn – øke livskvaliteten til kommunens innbyggere. BV er først og fremst et organ som utøver sosial kontroll. Sånn sett bygges en asymetrisk maktrelasjon mellom individ og BV.

Forebygging fungerer best når instansen og individet har et symetrisk forhold og sammen finner nye veier å takle utfordringene på. I et velfungerende samfunn begge instansene er nødvendige, men det er greit å ha klare utgangspunkter slik at vi vet hva som er våre oppgaver og ikke minst hvilket instans er best egnet for spesifikke oppgaver.

Her er utvalgets meninger og anbefalinger: 'Det finnes ulike måter å dele inn forebyggingsbegrepet på. I dag benyttes ofte begrepene universell, selektiv og indisert forebygging. Denne inndelingen er benyttet i rundskrivet Forebyggende innsats for barn og unge, og legges også til grunn her. De ulike nivåene henspiller på ulike formål og ulike målgrupper:

(A)Universell forebygging omfatter innsats rettet mot hele befolkningsgrupper (for eksempel alle barn og unge) uten at en har identifisert individer eller grupper med forhøyet risiko. Læringsmiljø- og antimobbeprogram i skolen er eksempler på universell forebygging. Felles for slike programmer er blant annet å fremme vennskap og gode relasjoner og bekjempe mobbing. Andre eksempler er skolehelsetjeneste, tilbud om frukt og grønt samt tilrettelegging for fysisk aktivitet.

(B)Selektiv forebygging er tiltak rettet mot grupper med kjent og/eller forhøyet risiko for å utvikle problemer. Tiltakene her skal motvirke negativ utvikling hos barn og unge og/eller deres foreldre. Gratis kjernetid i barnehager, som blant annet skal fremme sosialisering og norskkunnskaper for minoritetsspråklige barn, er et eksempel på selektiv forebygging. Et annet eksempel på slik forebygging er ulike program for barn og unge i risiko for å utvikle atferdsvansker.

(C)Indisert forebygging er tiltak rettet mot individer med høy risiko eller klare tegn på problemer. Tiltak rettet mot ungdom med begynnende rusproblemer eller tiltak rettet mot barn og unge med symptomer på psykiske vansker er eksempler på indisert forebygging.

(…)

Utvalget foreslår at barnevernstjenesten ikke lenger skal ha plikt til å legge til rette for et trygt og godt oppvekstmiljø for alle barn.

(…)

Utvalget mener at uansett uklarhet i loven om i hvilken grad barnevernstjenesten *er* forpliktet til å arbeide universelt forebyggende, så er det et spørsmål om loven uttrykkelig bør nedtone barnevernstjenestens ansvar for forebyggende arbeid rettet mot alle barn og unge.

(…)

Utvalget mener imidlertid at barnevernstjenesten ikke bør ha plikt etter barnevernsloven til å delta i det forebyggende arbeidet rettet mot alle barn i kommunen. Det kan frigjøre tid og ressurser for barnevernstjenestens kjerneoppgave; å gi barn som trenger det beskyttelse mot omsorgssvikt og overgrep. Barnevernstjenesten har her en spesialkompetanse som andre tjenester ikke har. Utvalget anbefaler derfor at det klargjøres i loven at det er kommunen som skal ha ansvar for det forebyggende arbeidet rettet mot alle barn i kommunen'.

§ 15-2 *Kommunens overordnede ansvar for barnevernstjenesten*

Kommunen har ansvar for å utføre de oppgavene i denne loven som ikke er lagt til et statlig organ.

475

Kommunen har ansvaret for nødvendig opplæring av barnevernstjenestens personale. Personalet er forpliktet til å delta i den opplæringen som blir bestemt, og som anses nødvendig for å holde deres kvalifikasjoner ved like. Kongen kan gi forskrift om opplæring.

Kommunen skal ha internkontroll for å sikre at kommunen utfører oppgavene sine i samsvar med krav fastsatt i lov eller i medhold av lov. Kommunen må kunne gjøre rede for hvordan den oppfyller kravet til internkontroll. Departementet kan gi forskrift om internkontroll.

§ 15-3 *Barnevernstjenestens organisering og oppgaver*

I hver kommune skal det være en barnevernstjeneste som utfører oppgaver etter denne loven. Barnevernstjenesten skal ha en leder.

Barnevernstjenesten skal blant annet

a) gjennomgå og vurdere bekymringsmeldinger

b) treffe vedtak om hjelpetiltak

c) forberede saker for behandling i fylkesnemnda

d) iverksette og følge opp tiltak.

Barnevernstjenesten skal være tilgjengelig til enhver tid.

Barnevernstjenesten skal rapportere til kommunestyret selv minst én gang i året om tilstanden i barnevernstjenesten og om kommunens oppfyllelse av plikter i eller i medhold av loven.

§ 15-4 *Barnevernstjenestens saklige ansvarsområde*

Barnevernstjenesten har ansvar for å gi hjelp, omsorg og beskyttelse når det er nødvendig på grunn av barnets omsorgssituasjon eller atferd.

§ 15-5 *Barnevernstjenestens stedlige ansvarsområde*

Barnevernstjenesten i den kommunen der et barn oppholder seg, har ansvaret for å yte tjenester og iverksette tiltak etter denne loven.

Barnevernstjenesten i den kommunen der et barn sist var registrert bosatt, har ansvaret for å yte tjenester og iverksette tiltak etter denne loven når barnet oppholder seg i en annen stat, jf. § 1-2.

Barnevernstjenesten kan inngå avtale om at ansvaret for en barnevernssak overføres til barnevernstjenesten i en annen kommune som barnet har tilknytning til.

Dersom det oppstår tvist mellom kommuner om hvilken kommune som har ansvaret for saken, kan kommunene kreve at fylkesmannen avgjør tvisten. Departementet kan gi forskrift om hvordan tvisten skal behandles.

§ 15-6 *Barnevernstjenestens plikt til å samarbeide med andre instanser*

Barnevernstjenesten skal samarbeide med andre offentlige instanser når det kan bidra til å løse oppgaver som den er pålagt etter denne loven. Barnevernstjenesten bør også samarbeide med frivillige organisasjoner som arbeider med barn og unge.

Barnevernstjenesten skal utarbeide en individuell plan for et barn som har behov for langvarige og koordinerte tiltak eller tjenester, dersom det er nødvendig for å skape et helhetlig tilbud for barnet, og det foreligger samtykke. Barnevernstjenesten skal samarbeide

476

om planen med andre instanser som barnet mottar tiltak fra. Departementet kan gi forskrift om planens målgrupper og innhold.

§ 15-7 *Barnevernstjenestens plikt til å kontakte politiet når barn flyttes til sperret adresse*

Barnevernstjenesten skal så snart som mulig kontakte politiet når det er truffet vedtak om at et barn flyttes til sperret adresse i samsvar med § 6-4 eller § 7-2.

§ 15-8 *Barnevernstjenestens ansvar for oppfølging av barn i fengsel*

Når barnevernstjenesten har fått melding om fengslingsmøte etter straffeprosessloven § 183 tredje ledd, skal den være til stede i hvert fengslingsmøte, hvis ikke retten kommer til at det åpenbart er unødvendig at barnevernstjenesten deltar i flere møter enn det første. Barnevernstjenesten skal uttale seg om behovet for tiltak etter kapittel 3, 5 og 6 og gi informasjon om det arbeidet som pågår med å iverksette tiltak. Reglene i straffeprosessloven § 118 gjelder tilsvarende.

Når et barn under 18 år sitter i varetekt eller gjennomfører fengselsstraff, skal barnevernstjenesten holde jevnlig kontakt med kriminalomsorgen og barnet. Barnevernstjenesten skal delta i planlegging og tilrettelegging av tiltak etter endt varetekt eller straffegjennomføring. Barnevernstjenestens oppfølging av et barn under opphold i fengsel skal regnes som et tiltak som er iverksatt før barnet har fylt 18 år, jf. § 3-6 første ledd.

§ 15-9 *Barnevernstjenestens ansvar for å reise sak*

Barnevernstjenesten i kommunen der barnet oppholder seg, har ansvaret for å reise sak for fylkesnemnda etter §§ 3-7, 3-8, 5-1, 6-2 og 6-4. Når det er truffet vedtak etter kapittel 4 om akuttiltak, har barnevernstjenesten i den kommunen der barnet oppholdt seg da vedtaket ble truffet, ansvar for å reise sak etter første punktum. En sak er reist når begjæring om tiltak er sendt til fylkesnemnda.

Den kommunen som har sendt begjæring om tiltak til fylkesnemnda, har ansvaret for saken selv om barnets tilknytning til kommunen endrer seg i tidsrommet fra begjæringen om tiltak er sendt fylkesnemnda, og til vedtaket er truffet. Ansvaret bortfaller dersom den kommunen som har reist saken, ikke får medhold i saken.

Den barnevernstjenesten som har sendt begjæring om tiltak til fylkesnemnda, har ansvaret for saken selv om barnet oppholder seg i en annen stat.

Barnevernstjenesten i den kommunen som har reist saken, har ansvaret for gjennomføring og oppfølging av vedtaket. Barnevernstjenesten har ansvaret for saken selv om barnets tilknytning til kommunen skulle endre seg. Dette gjelder også når det er truffet vedtak etter §§ 3-2 og 6-1.

Barnevernstjenesten kan avtale med barnevernstjenesten i en annen kommune som barnet har tilknytning til, at ansvaret for å reise sak, gjennomføre og følge opp vedtaket overføres til barnevernstjenesten i denne kommunen.

§ 15-10 *Kommunens økonomiske ansvar*

Den enkelte kommune skal sørge for bevilgninger som er nødvendige for å yte tjenester og sette i verk tiltak som kommunen har ansvaret for etter denne loven.

Den kommunen som er ansvarlig for å yte tjenester eller sette i verk tiltak etter § 15-5 eller § 15-9, dekker utgiftene til tjenestene og tiltakene. Når kommunen benytter seg av barne-, ungdoms- og familieetatens tjenester og tiltak, betaler kommunen egenandel etter § 16-5 tredje ledd.

477

Kommunen dekker sine egne utgifter til saker i fylkesnemnda. Kommunen dekker i tillegg utgifter til private parters vitner som er nødvendige for å få opplyst saker i fylkesnemnda.

Kommunen dekker sine egne utgifter med saken ved rettslig prøving av fylkesnemndas vedtak.

§ 15-11 *Kommunens adgang til å kreve oppfostringsbidrag fra foreldre*

Når et barn er plassert utenfor hjemmet som følge av et vedtak etter denne loven, kan kommunen kreve at foreldrene skal betale oppfostringsbidrag fra måneden etter at vedtaket ble iverksatt, og til den måneden da vedtaket opphører. Kommunen kan kreve oppfostringsbidrag fra foreldrene bare dersom det anses som rimelig ut fra foreldrenes økonomiske situasjon.

Krav om bidrag eller endring av fastsatt bidrag etter første ledd skal sendes til bidragsfogden. Bidragsfogd etter denne bestemmelsen er det organet som Arbeids- og velferdsdirektoratet utpeker, og dette organet avgjør kravet og fastsetter beløpet. Den bidragspliktige kan sette fram krav om å få endret fastsatt bidrag eller ettergitt bidragsgjeld. Bidraget kan fastsettes eller endres med virkning fra inntil tre måneder før kravet ble mottatt. Bidrag som er fastsatt etter barneloven faller bort fra det tidspunkt bidrag kan fastsettes etter denne bestemmelsen. Barneverntjenesten skal, uten hinder av taushetsplikt, gi bidragsfogden de opplysninger som er nødvendige i den enkelte saken.

Bidragsfogdens vedtak kan påklages til nærmeste overordnede organ eller til det organet som Arbeids- og velferdsdirektoratet utpeker.

Bidrag etter denne bestemmelsen innkreves av Innkrevingssentralen for bidrag og tilbakebetalingskrav etter bidragsinnkrevingsloven. Bidraget skal innbetales til kommunen.

Departementet kan gi forskrift om bidrag etter denne bestemmelsen.

§ 15-12 *Kommunens adgang til å kreve egenbetaling fra barn*

Når et barn er plassert utenfor hjemmet som følge av et vedtak etter denne loven, kan kommunen kreve at barnet helt eller delvis skal dekke kostnadene med oppfostringen så lenge oppholdet varer.

Egenbetaling som nevnt i første ledd kan bare kreves dersom det anses som rimelig. Det kan ikke kreves dekning i barnets formue eller avkastning av formuen eller i barnets egne, opparbeidede midler.

Fylkesnemnda avgjør kravet dersom det vedtaket som gir grunnlag for oppholdet, hører inn under fylkesnemndas myndighetsområde.

Departementet kan gi forskrift om kommunens adgang til å kreve egenbetaling fra barn.

§ 15-13 *Forsøk for å utvikle samarbeidsformer*

Kongen kan samtykke til at kommuner setter i gang forsøk for å utvikle samarbeidsformer mellom barnevernstjenesten og aktuelle samarbeidspartnere i statlig, fylkeskommunal og kommunal forvaltning.

Kongen kan samtykke til at forsøket kan gjennomføres uten hinder av lovbestemt taushetsplikt etter denne loven og etter spesialisthelsetjenesteloven § 6-1,

478

helsepersonelloven kapittel 5, forvaltningsloven §§ 13 til 13 f, barnehageloven § 20, helse- og omsorgstjenesteloven § 12-1 og opplæringslova § 15-1.

Kongen kan også samtykke til at det opprettes et felles register på forsøksstedet. Registeret skal angi hvorvidt de enkelte forvaltningsorganene har personopplysninger, og hvor opplysningene eventuelt finnes.

Kommunestyret skal fastsette vedtekter for det enkelte forsøk. Forvaltningsloven § 37 gjelder tilsvarende for utarbeidelse av slike vedtekter.

Vedtektene skal godkjennes av Kongen. I forbindelse med godkjenningen kan Kongen gjøre mindre endringer i vedtektene. Kongen kan gjøre mindre endringer i allerede godkjente vedtekter.

Kongen kan gi forskrift om forsøk etter denne bestemmelsen, herunder om godkjenning og iverksetting av forsøk.

Som jeg forstår lovteksten har dep. ikke tatt ansvar for å definere konkret hvordan samarbeidet med andre instanser skal foregå og heller ikke hvilket ansvar BV skal ha. Her er noen av utvalget sine meninger:

'Utvalget mener at det er et behov for en helhetlig barne- og oppvekstpolitikk, både for å sikre barn og unge en god barndom og for at de skal kunne mestre fremtidige liv og utfordringer.

(...)

Bergen kommune fremstår som et godt eksempel på hvordan en samordning av tjenester kan skje. Bergen har opprettet en etat for barn og familie. Etaten har ansvar for kommunens barnevernstjenester, helsestasjons- og skolehelsetjeneste, svangerskapskontroll ved jordmor, psykisk helsetjeneste for barn og unge samt barnevernvakt, utekontakt og det rus- og kriminalitetsforebyggende arbeidet gjennom SLT- ordningen (Samordning av lokale kriminalitetsforebyggende tiltak). Målet med etaten er å gi bedre samordning, styring og kontroll

av tjenestene. Kommunen har lagt vekt på at det er nødvendig å etablere en helhetlig organisering og klare ansvars-, myndighets- og beslutningsstrukturer i det forebyggende arbeidet. Brukerne skal sikres samordnede og koordinerte tjenester av høy faglig kvalitet tilpasset den enkeltes behov og likeverdige tjenester uavhengig av bosted i kommunen.

Utvalget legger imidlertid til grunn at kommunen kan oppfylle samordningsplikten tilpasset lokale forhold og behov. Det vil være opp til kommunen hvordan tjenestetilbudet skal organiseres innenfor samordningsplikten. Juridisk er det kommunestyret som har det overordnede ansvaret, men ansvaret for den konkrete samordningen kan delegeres.

Videre kan forskning tyde på at barnevernstjenesten ikke i tilstrekkelig grad deler informasjon som er viktig for andre tjenester, og at flere tjenester kan være involvert i barns liv, uten at disse kjenner til hverandres tiltak. Det har vært hevdet at barnevernstjenesten enkelte steder fremstår som lukket og vanskelig å samarbeide med. (...)

Utvalget foreslår at barnevernstjenestens medvirknings- og samarbeidsplikt videreføres i forslaget til ny barnevernslov. Det bør fremgå av loven at barnevernstjenesten skal medvirke til at barns interesser ivaretas også av andre offentlige organer, og at barnevernstjenesten skal samarbeide med andre sektorer og forvaltningsnivåer når dette kan bidra til å løse oppgaver etter barnevernsloven. (...)

Det kan være en utfordring når flere etater skal vurdere et barn. I slike tilfeller kan det brukes flere ulike innfallsvinkler for å se barnet og barnets behov. Det kan innebære at tjenestene ikke ser det «samme barnet». Resultatet kan bli at helhetsperspektivet på barnet mangler. Barnet ses fragmentert og det enkelte system ser bare sin del av barnet. Det kan resultere i at det er systemene som blir gjenstand for oppmerksomhet, og ikke barnet. For å bidra til at det er barnet som står i sentrum ved vurderingene, foreslår utvalget å lovfeste at det tverretatlige samarbeidet skal ta utgangspunkt i barnets behov. Barnevernstjenesten skal legge barnets behov til grunn i samarbeidet med andre offentlige tjenester. Det følger for så vidt av bestemmelsen om barnets beste, men utvalget mener likevel at et barneperspektiv i samarbeidet er så viktig at det bør tydeliggjøres i bestemmelsen om samarbeid med andre tjenester, se ny § 115 første ledd tredje setning.

Utvalget er enig i at det fortsatt skal være slik at barnevernstjenesten ikke skal overta noe av det ansvar som hviler på andre sektorer. Barnevernstjenesten skal heller ikke ha myndighet til å instruere andre tjenester om å iverksette tiltak.

Utvalget merker seg også vurdering fra en tverrfaglig arbeidsgruppe hvor det fremgår at det mangler et statlig tilbud til de barna som har de alvorligste psykiske lidelsene og som har behov for langvarig omsorg utenfor hjemmet. Det anbefales som en løsning å etablere et fast system for sektorovergripende plasseringer, der utvalgte barnevernsinstitusjoner omgjøres til helseinstitusjoner med et mer langsiktig perspektiv på behandlingen.

(...)

Utvalget mener det er grunn til å lovfeste krav til regionale samarbeid. Dette kan bidra til at avtalene blir et mer effektivt styringsverktøy og forankres hos de ansvarlige instanser.

Utvalget foreslår også at det i loven stilles krav til avtalens innhold. Det foreslås at avtalen skal inneholde retningslinjer for samarbeid og fremgangsmåte hvor barn blir vurdert å ha behov for et opphold i institusjon under spesialisthelsetjenesteloven.

(…)

Det foreslås en endring i spesialisthelsetjenesteloven § 2-1e andre ledd, første setning slik at bestemmelsen får følgende tillegg:

«De regionale helseforetakene skal sørge for at det inngås samarbeidsavtaler som nevnt i helse- og omsorgstjenesteloven § 6-1, og barnevernsloven § 119 tredje ledd».

(…)

Utvalget foreslår på denne bakgrunn at ordlyden i helsepersonelloven § 25 første ledd endres fra «samarbeidende personell» til «samarbeidende personell og andre tjenesteytere»'.

Fordi jeg er selv helsepersonell og denne delen berører meg direkte, føler jeg ikke at jeg er egnet til å uttale med om denne problemstillingen. Dette fordi det er stor risiko for at jeg blir partisk grunnet mine forkunnskaper, erfaringer og bias. (dobbeltrolle problem)

Det jeg føler meg trygg til å si er at jeg er meget takknemilg for forslaget som kom fra Familie og kulturkomiteen (Instillingen 151L) nemlig at regjeringen skal prioritere utarbeidelse av en felles veiledning som klargjør forholdet mellom taushetsplikt og opplysningsplikt og opplysningsrett.

Kapittel 16 Statlig barnevernsmyndighet

§ 16-1 *Statlige barnevernsmyndigheters organisatoriske inndeling*

De statlige barnevernsmyndighetene består av departementet, barne-, ungdoms- og familieetaten og fylkesmennene. De statlige barnevernsmyndighetene ledes av departementet.

Barne-, ungdoms- og familieetaten er inndelt i sentralt, regionalt og lokalt nivå. Etatens sentrale nivå leder etatens virksomhet.

Barnevernsinstitusjonene er statlig barnevernsmyndighet på lokalt nivå.

§ 16-2 *Departementets ansvar og oppgaver*

Departementet skal

a) følge med på at loven og forskriftene og andre bestemmelser som gjelder for tjenester og tiltak etter denne loven, blir anvendt riktig og på en måte som tjener lovens formål

b) sørge for at erfaringene med loven blir vurdert, og at det blir gjennomført nødvendige endringer i regelverket

c) gi nødvendige retningslinjer og tilrettelegge for god saksbehandling

d) sette i gang forskning som kan få betydning for løsningen av oppgaver etter loven

e) sørge for å utvikle statistikk og analyser om barnevernet

f) sørge for at det finnes et forsvarlig tilbud for utdanning av personell, og for at de som skal anvende loven får forsvarlig veiledning

Departementet kan kreve at organer som hører inn under loven, uten hinder av taushetsplikt gir opplysninger og meldinger som er nødvendige for at departementet skal kunne utføre sine oppgaver etter første ledd.

§ 16-3 *Barne-, ungdoms- og familieetatens ansvar og oppgaver*

479

Barne-, ungdoms- og familieetaten skal yte tjenester og tilby tiltak etter denne loven til barn og unge som oppholder seg i Norge.

Barne-, ungdoms- og familieetaten skal etter anmodning fra kommunen

a) bistå barnevernstjenesten med plassering av barn utenfor hjemmet når det treffes akuttvedtak etter §§ 4-1, 4-2, 4-4 eller 4-5

b) bistå barnevernstjenesten med plassering av barn i fosterhjem

c) bistå barnevernstjenesten med plassering av barn i barnevernsinstitusjon. Etaten kan i særlige tilfeller tilby plass i spesialisert fosterhjem.

Barne-, ungdoms- og familieetaten skal videre

a) rekruttere og gi grunnleggende opplæring til fosterhjem

b) etablere og drifte barnevernsinstitusjoner etter denne loven som også kan ha tilknyttede spesialisttjenester for omsorg og behandling av barn

c) godkjenne barnevernsinstitusjoner i samsvar med § 10-11 og sentre for foreldre og barn i samsvar med § 10-16.

Barne-, ungdoms- og familieetaten kan tilby barnevernstjenesten

a) utredning av omsorgssituasjonen til barn i alderen 0–6 år dersom det er stor usikkerhet ved om et barn utsettes for alvorlig omsorgssvikt

b) hjelpetiltak i etterkant av utredning etter bokstav a når det er nødvendig for at barnet skal få forsvarlig hjelp

c) spesialiserte hjelpetiltak i hjemmet dersom slike tiltak kan forhindre at barn blir plassert utenfor hjemmet.

For å oppfylle plikten til å bistå kommunene etter annet ledd skal barne-, ungdoms- og familieetaten ha et tiltaksapparat som er tilgjengelig og tilstrekkelig differensiert.

Barne-, ungdoms- og familieetaten skal gjennomføre internkontroll for å sikre at oppgavene utføres i samsvar med de kravene som er fastsatt i loven eller i medhold av loven. Internkontrollen skal være systematisk og tilpasset virksomhetens egenart, aktiviteter og risikoforhold. Etaten skal også kunne redegjøre for hvordan kravene oppfylles. Departementet kan gi forskrift om internkontroll.

Departementet kan gi forskrift om barne-, ungdoms- og familieetatens myndighet, oppgaver og organisering på sentralt, regionalt og lokalt nivå.

§ 16-4 *Samarbeid med institusjoner som hører inn under andre lover*

Når barnevernstjenesten vurderer å plassere barn i institusjoner som hører inn under en annen lov, skal barne-, ungdoms- og familieetaten sørge for at det blir etablert et samarbeid med barnevernstjenesten og disse institusjonene. Kongen kan gi regler om samarbeidsordninger, herunder regler om plikt til å delta i slike ordninger.

§ 16-5 *Barne-, ungdoms- og familieetatens økonomiske ansvar og rett til å kreve kommunal egenandel*

Barne-, ungdoms- og familieetaten skal dekke den delen av utgiftene til barnevernsinstitusjoner som overstiger den andelen av utgiftene som kommunen plikter å betale etter tredje ledd. Tilsvarende gjelder utgiftene til fosterhjem etter § 16-3 annet ledd bokstav a og c, utredninger av omsorgssituasjonen til barn i alderen 0-6 år etter § 16-3 fjerde ledd bokstav a og hjelpetiltak etter § 16-3 fjerde ledd bokstav b og c. Betalingsansvaret

480

gjelder for tiltak og tjenester som barne-, ungdoms- og familieetaten tilbyr. Departementet kan avgrense varigheten av etatens betalingsansvar for akuttiltak etter § 16-3 annet ledd bokstav a.

Barne-, ungdoms- og familieetatens økonomiske ansvar gjelder for barn under 20 år.

Barne-, ungdoms- og familieetaten kan kreve egenandel av kommunen når kommunen benytter seg av tjenester og tiltak som omfattes av første ledd. Satser for egenbetalingen fastsettes av departementet. Den kommunen som har søkt om tjenester og tiltak for barnet, skal betale egenandelen.

Departementet kan gi forskrift om barne-, ungdoms- og familieetatens betalingsansvar etter første ledd og kommunens egenandel etter tredje ledd, herunder forskrift som fastsetter nærmere rammer for statens betalingsansvar.

§ 16-6 Særbestemmelser for Oslo kommune

Lovens bestemmelser om barne-, ungdoms- og familieetatens oppgaver og myndighet gjelder ikke Oslo kommune. I Oslo kommune skal etatens oppgaver og myndighet ivaretas av kommunen. Kommunens vedtak om godkjenning etter § 10-11 kan påklages til sentralt nivå i barne-, ungdoms- og familieetaten.

Departementet skal gi forskrift om Oslo kommunes plikter, oppgaver og kompetanse og om statlig tilsyn og kontroll.

§16-7 *Fylkesmannens ansvar og oppgaver*

Fylkesmannen skal

a) føre tilsyn etter kapittel 17

b) gi kommunene råd og veiledning

c) behandle klager på barnevernstjenestens og barne-, ungdoms- og familieetatens vedtak i samsvar med § 12-8 og barnevernsinstitusjoners vedtak om bruk av tvang i samsvar med § 10-9.

Kapittel 17 Statlig tilsyn

§ 17-1 *Statens helsetilsyns oppgaver og ansvar*

Statens helsetilsyn har det overordnede faglige tilsynet med barnevernsvirksomheten i de enkelte kommuner og med barnevernsinstitusjoner, sentre for foreldre og barn og omsorgssentre for mindreårige samt med andre statlige tjenester og tiltak etter denne loven. Statens helsetilsyn skal utøve myndighet i samsvar med det som er bestemt i denne loven med forskrifter.

§ 17-2 *Fylkesmannens tilsynsansvar*

Fylkesmannen skal føre tilsyn med lovligheten av kommunens oppfyllelse av plikter etter denne loven og forskrifter til loven. Reglene i lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner kapittel 10A gjelder for denne tilsynsvirksomheten.

Fylkesmannen skal føre tilsyn med at barnevernsinstitusjoner, sentre for foreldre og barn og omsorgssentre for enslige mindreårige drives i samsvar med denne loven og forskrifter til loven.

481

Fylkesmannen skal også føre tilsyn med lovligheten av andre statlige tjenester og tiltak etter denne loven. Ansvaret omfatter også tilsyn med private som utfører oppgaver etter denne loven.

Fylkesmannen kan oppnevne tilsynsutvalg til å føre løpende tilsyn med barnevernsinstitusjonene og sentrene. Departementet kan gi forskrift om tilsynsutvalgenes arbeidsområde og sammensetning.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføringen av tilsynet.

§ 17-3 *Tilsynsmyndighetenes tilgang til opplysninger*

Statens helsetilsyn og fylkesmannen kan kreve at kommunale organer som hører inn under loven, alle barnevernsinstitusjoner, sentre for foreldre og barn og omsorgssentre for mindreårige gir de opplysninger og meldinger som er nødvendige for at myndighetene skal kunne utøve sine tilsynsoppgaver. Taushetsplikten er ikke til hinder for at slike opplysninger gis til myndighetene. I tillegg til å kreve opplysninger kan myndighetene kreve adgang til stedene.

§ 17-4 *Pålegg og sanksjoner*

Fylkesmannen kan gi barne-, ungdoms- og familieetaten pålegg om å rette forhold som er i strid med bestemmelser i denne loven. Pålegg kan også gis til private aktører som utfører oppgaver etter denne loven.

Dersom det avdekkes uforsvarlig drift ved en institusjon eller et senter, kan fylkesmannen gi institusjonens eller senterets leder eller eier pålegg om å rette forholdet eller å nedlegge driften.

Den som får varsel om pålegg, skal få en rimelig frist til å rette forhold før fylkesmannen gir pålegg. Fylkesmannens vedtak om pålegg kan påklages til Statens helsetilsyn.

§ 17-5 *Mulkt*

Dersom en kommune ikke overholder fristen for gjennomgang av meldinger etter § 2-1 og gjennomføring av undersøkelse etter § 2-2, kan fylkesmannen ilegge kommunen mulkt. Departementet kan gi forskrift om adgangen til å ilegge mulkt og om mulktens størrelse.

Til slutt vil jeg sette fokus på en del tema som jeg synes er viktig. Det gjelder lovens struktur, kjønnsidentitet, dobbeltrolle, 'bra nok omsorg', midlertidighets prinsippet ved omsorgsovertakelse, intervensjon i barnets første måneder etter fødsel.

Lovens struktur
På alle mulige måter er utvalgets forslag om ny BVlov mye lettere å lese, forstå og følge logikken i den. Dep.sitt forslag er, etter min mening, mye vanskeligere å lese samt orientere seg i det. Her er veldig få og veldig konkrete eksempler:
1.akutt foran omsorgsovertakelse gir signal på at det er ønskelig at BV handler mer og mer akutt. Det gir inntrykk at det er den naturlige saksutvikling. Dette ville bidra til flere og flere barnevernsaker behandles akutt, i steden for å redusere antall barn som blir sendt i krise ved å handle akutt.
2.kap.6 om atferdstiltak og opphold i atferdsinstitusjon burde være samme kapitel som BVinstitusjon, naturlig nok
3.Kap.13 om taushetsplikt, opplysningsplikt og adgang til å gi opplysninger hører hjemme i kap.2 bekymringsmelding og undersøkelse, som utvalget også har foreslått.
Disse plasseringene er i strid med mandatet (at loven forenkles) og utvalgets forslag og gjør det vanskelig å orientere seg i loven. Men det er i trend med rigjeringen i det siste tiden som skaper stadig flere departementer.

Kjønnsidentitet
Hverken utvalget eller dep. har nevnt kjønnsidentitet i selve lovteksten, men utvalget har fokus på tema i sin utredning. Utvalget refererer til handlingsplanen 'Trygghet, mangfold og åpenhet' lansert i juni 2016 og peker på 'alle ansatte i barnevernet trenger kunnskap om seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, komme ut-prosesser, minoritetsstress og internalisert homo-/transnegativitet. Et tiltak etter handlingsplanen er derfor å vurdere hvordan dette kan integreres i grunnutdanningene som leder til arbeid i barnevernet. Et annet tiltak er å videreføre arbeidet med å rekruttere flere lhbti (lesbisk, homofil, bifil, transperson og interkjønn)-fosterforeldre. (...)
I dag anses det som viktig å respektere og anerkjenne de voksnes, men også barns kjønnsidentitet,

uavhengig av seksuell orientering.'
Det er viktig å respektere kjønnsidentitet, helt enig. Men like viktig er å annerkjenne religion og å rekrutere flere fosterforeldre med annen religion og etnisk bakgrun enn manoriteten i Norge som er norske atheister. Et kristent barn plasseres i en atheist familie, et muslim barn i en kristen familie, et atheist barn i en Jehova vitnes familie, og alt dette uten spørsmål om det er en krenkelse av barnets rett til utvikling og god omsorg.

Dobbeltrolle
Bekymringen om hvordan dobbeltrolle påvirker mennesker i sin yrkeutøving har hver tabu i alle år og det virker som om det er fortsatt tabu. Tema dukker ikke opp hverken i utvalgets forslag eller i dep. forslag. Utvalget derimot nevner det i sin utredning, men de kunne ikke bruke mindre tid for å reflektere rundt såpass alvorlig tema. Jeg anbefaler å drøfte nøye tema med fagfolk som har hatt fokus på det, som f.eks. prof. Melinder Annike som kan også bringe flere innspill når det gjelder bruk av sakkyndige.
Utvalget sier: 'Barnevernstjenesten har etter gjeldende lov oppgave å bistå foreldre gjennom tiltak som er basert på samtykke fra foreldrene (og barn med partsrettigheter). Samtidig har barnevernstjenesten kompetanse til å treffe midlertidige vedtak i akutte situasjoner og til å fremme begjæring til fylkesnemnda om tvangstiltak. Det er et spørsmål om barnevernstjenesten dermed får en uheldig dobbeltrolle som ikke er hensiktsmessig. Rollen som «hjelper» og tvangsmyndighet» kan også påvirke tilliten barn og foreldre har til barnevernstjenesten. Mangelfull tillit kan påvirke barn og foreldre slik at de unngår å søke hjelp.
Utvalget mener barnevernstjenesten kan håndtere både rollen som hjelper og tvangsmyndighet uten at det krever omorganisering. Tvert imot er den innsikten og erfaring barnvernstjenesten opparbeider seg gjennom den løpende kontakt med en familie gjennom frivillige tiltak svært viktig for å kunne vurdere om det er nødvendig og til barnets beste med tvangstiltak. Utvalget legger til grunn at fylkesnemndsordningen gir de private parter den nødvendige rettssikkerhet. Det er på det rene at barnevernstjenesten har en maktposisjon overfor de private parter som den må være seg bevist. Det er en risiko for at den enkelte utsettes for urett. Et viktig grep utvalget gjør for å minske risikoen for at private utsettes for urett, er lovfestingen av en samarbeidsplikt i lovens innledende bestemmelse som oppstiller generelle krav til barnvernstjenestens virksomhet, jf. lovforslaget § 4 og omtale i kapittel 5. I tillegg til lovens øvrige rettssikkerhetsgarantier, herunder fylkesnemndsordningen, er dette tilstrekkelig til å ivareta de private parter'.

Dobbeltrolle påvirker både ansatte i BV og BV sin målgruppe på en veldig negativ måte. Fra målgruppen sin side (barn og voksne) er det veldig vanskelig å ha tillit i en BVmedarbeider som kan når som helst skifte holdningen fra 'hvordan kan jeg hjelpe deg' til 'jeg foreslår at barnet skal akuttplasseres'. På en annen side er ansatte i BV i en meget sårbar situasjon fra dag en i en undersøkelse. For de skal holde 'hjelperen' fasaden mens de har 'etterforskeren' i bakhodet. Dette skaper mental konflikt på individ nivå, enten at vi er bevisst på den eller ikke. Dette bidrar betydelig til antall sykemeldninger som sendes av BV ansatte.

Dobbeltrolle er problematisert av jusstudenter også: 'Man kan se problemer ved det faktum at det i flertallet av saker om omsorgsovertakelse kun blir foretatt en sakkyndig utredning på vegne av en part i saken, nemlig barneverntjenesten og kommunen. Rettsikkerheten ville bli styrket om man i alle sakene på vegne av en nøytral part kunne oppnevne en sakkyndig til å foreta undersøkelser. Selv om vi ikke kan konkludere med at de sakkyndige engasjert av barnevernet ikke ser objektivt på saken, så er muligheten der. (…)I Danmark prøver man å unngå at de biologiske familiene anker i barnevernssaker som følge av tvil om de sakkyndiges habilitet. I det som tilsvarer den norske fylkesnemnda jobber det to psykologer på heltid i fire år av gangen, og under denne perioden kan de ikke ta oppdrag fra barnevernet. Dermed unngår man problematikken om dobbeltroller rundt de

sakkyndige i barnevernssaker. (Bruk av sakkyndig i saker om omsorgsovertakelse, jf. barnevernloven § 4-12 – oppgave skrevet av kandidat 752 ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Oslo – https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/54212/5/752.pdf)

Omsorg
Jeg mener at det er mulig å detfinere begrepet omsorg (fra et juridisk perspektiv) akkurat som det er mulig å definere uttrykket «barnets beste».
Man trenger ikke å bestemme en vis faglig og psykologisk prinsipp, man kan finne «momenter» akkurat som det ble funnet momenter i barnets beste. På en måte gjør utvalget det når de sier 'Begrepene «trygghet, kjærlighet og forståelse» uttrykker sentrale elementer i den omsorg barn har rett til å motta'. Men de nekter å forholde seg direkte til problemstillingen og gi en definisjon rammet i en egen kapitel.

Utvalger sier også: 'Barns rett til omsorg etter barnekonvensjonen artikkel 3 nr. 2 innebærer også et krav om en utviklingsfremmende emosjonell omsorg.
(...)
Det kan være en forskjell mellom en forsvarlig omsorgssituasjon og en optimal omsorgssituasjon. Dersom retten hadde vært detaljregulert, hadde det gitt en klarere og mer forutsigbar situasjon'.
I 2016–2017 Prop. 169 L 61 Endringer i barnevernloven mv. (bedre rettssikkerhet for barn og foreldre) s. 77 leser vi uttalelse fra Organisasjonen for barnevernsforeldre (OBF) som mener at 'det bør fremkomme av saksfremlegget til fylkesnemnda hva som er god nok omsorg for det aktuelle barnet, på lik linje med dokumentasjon på hvorfor barnet bør flyttes ut av hjemmet. OBF uttaler videre: «Vi mener at god informasjon er veien til samarbeid. Derfor er vi tydelige på medvirkning i arbeidet med planene, hvis jeg som foreldre skal støtte planen må jeg kjenne til den, jeg må også kjenne til hva, hvordan og hvorfor. Har jeg denne nokså grunnleggende informasjonen om barnet mitt blir det lettere å fokusere på andre viktige ting, som trivselen til barnet, samarbeid med fosterhjemmet og støtte barnet i sin nye omsorgssituasjon.»
(...)
Landsforeningen for barnevernsbarn skriver i sin høringsuttalelse at 'Omsorg krever varme, engasjement og voksne som strekker seg, altså inneholder det mye av det vi antar utvalget mener når de foreslår å ta inn begrepet kjærlighet, uten at det blir så abstrakt at det risikerer å bli en floskel'.

I NOU 2012: 5 (Bedre beskyttelse av barns utvikling) står det: 'Ved vurdering av foreldrenes omsorgskompetanse, skal det både ses hen til om foreldrene kan ivareta de ytre rammene for en forsvarlig omsorgssituasjon som bolig, klær, hygiene og nødvendig oppfølging i forhold til barnehave, skole og fritid, og ivareta barnets behov for følelsesmessig kontakt og trygghet. Det skal i denne sammenheng ikke stilles ideelle krav til hva foreldrene kan tilby barnet'.

Når jeg tenkte på situasjonen skapt av en lov som ikke definerer begrepene den operer med og befolkningen som skal respektere loven kom jeg på en metafor: tenk deg at en butikksjef og en levrandør avtaler en order. Det dreier seg om melon av høy kvalitet. Både butikksjefen og levrandører har fokus på at varen skal være av 'høy kvalitet' og glemer å snakke om hva slags melon de vil kjøpe/selge. Dette skaper kaos av høy kvalitet til slutt! For butikksjefen ønsker seg vannmelon og levrandøren har hønningmelon. Er vannmelon mer melon enn hønningmelon? Hva gjør en melon til melon? I denne metaforen er melon et bilde for omsorg selvfølgelig. Hva er 'omsorg'? Hva er kjernetegn på 'omsorg' og ikke minst 'bra nok omsorg' eller 'otimal omsorg' eller 'forsvarlig omsorg'?

Barnekomiteen (Generell komentar 14) har også fremhevet barnets behov for en trygg tilknytning:

'Emosjonell omsorg er et grunnleggende behov for barn; hvis foreldre eller andre primære omsorgspersoner ikke oppfyller barnets emosjonelle behov, må det iverksettes tiltak slik at barnet utvikler en trygg tilknytning. Barn trenger å danne en tilknytning til en omsorgsperson i svært tidlig alder, og slike tilknytninger, hvis de er tilstrekkelige, må opprettholdes over tid for å gi barn et stabilt miljø'.

Utvalget mener likevel at: 'tilknytning- og relasjonskvalitet ikke bør gjøres til et rettslig prinsipp som har forrang fremfor andre prinsipper/hensyn slik det ble foreslått i NOU 2012: 5. I tillegg til at utvalget ønsker en mer rettighetsorientert lov, vil utvalget særlig peke på tre forhold som begrunner dette:
(A)For det første har utvalget merket seg at det i nyere psykologfaglig teori er stilt spørsmål ved om det er forskningsmessig belegg for å anvende tilknytningsteorien som modell for å måle relasjonskvalitet i familier der det er vanlig å organisere omsorg for barn på en annen måte enn det vi kjenner fra typiske vestlige kjernefamilier. (…)
(B) For det andre er det fare for at et overordnet prinsipp om utviklingsfremmende tilknytning kan føre til en for smal vurdering av barnets beste. (…)
(C) For det tredje vil en lovfesting av et psykologisk prinsipp som tilknytning, kunne svekke rettsikkerheten til de private parter, herunder barnet. En lovregel som bygger på et psykologisk prinsipp vil øke de sakkyndigs makt i prosessene, særlig dersom dette prinsippet skal ha forrang foran andre prinsipper og hensyn. Videre er det usikre metoder for å måle tilknytningskvaliteter. Det kan være vanskelig å ta tilstrekkelig høyde for personlighetsforskjeller. Det kan derfor også stilles spørsmål ved om barnevernstjenesten har tilstrekkelig kompetanse til å vurdere tilknytning- og relasjonskvalitet, særlig i minoritetsfamilier'.

Det er forståelig og etisk at loven ikke skal promotere det ene eller det andre psykologisk prinsipp, men juridiske koordonater ved omsorg som sentral begrep i barnets beste bør loven gi.
Det er en del praktiske, emosjonelle og utviklingsstøttende koordonater i en bra nok omsorgen, tenker jeg.
Praktisk: barn trenger mat og vann og stell og klær og hus.
Emosjonell: barn trenger å bli lyttet til for å bli forsstått; barn trenger å få respekt for deres identitet og sårbarhet og styrke og synspunkter; barn trenger å få anerkjennelse av deres kjønn, språk, etnisitet, kultur og religion.
Utviklingsstøttene: barn trenger tilgang til undervisning; barn trenger tilgang til medisinsk behandling ved behov; barn trenger oppmuntring i utfordrende situasjoner; barn trenger å føler seg trygg (ikke blir truet eller straffet som om barnet hadde onde intensjoner); barn trenger å bli beskyttet slik at de ikke skader seg selv eller bli skadet av andre eller skader andre.
Kom gjerne med forslag!

Midlertidighets prinsippet ved omsorgsovertakelse
At omsorgsovertakelse er en midlertidig løsning har jeg aldri hørt før. Jeg har aldri lest Bvloven så grundig som nå, så jeg snakker ut av den erfaringen som jeg har hatt.
Enten at jeg og utvalget lever i parallelle verden eller snakker utvalget idealiserende om norsk BV. Meget sjeldent har jeg opplevd at et barn som BV har overtatt omsorgsansvaret for ble tilbakeført til foreldrene sine, og dette har det skjedd fordi foreldrene vant kampen mot BV i rettssystemet. At BV på egen initiativ ønsker å tilbakeføre omsorgen for et barn til foreldrene sine har jeg aldri hørt. Heller ikke at BV jobber aktiv med foreldrene for at de skal kunne få tilbake barna sine etter omsorgsovertakelse.
Det er sikkert ikke mulig å tilbakeføre omsorgsansveret for barnet til foreldrene sine i alle sakene. Men BV sin holdning stemmer ikke med utvalgets idealisert bilde.

Videre slår fast utvalget at BV har plikt til å følge opp både barn og foreldre og loven skal legge til rette for at dette blir gjort slik at foreldrene har en reell sjanse til å få tilbake omsorgen for deres barn (etter omsorgsovertakelse) så snart som mulig.
Det gjør meg til å tenke at utvalget har i hvert fall en mistanke om at omsorgsovertakelsen er ikke så midlertidig løsning som i utgangspunktet utgangspunktet etter overordnede menneskerettslige forpliktelser skal være.
Også i vedlegg nr 4 (BV og menneskesrettigheter – 4.5 retten til familieliv) drøfter utvalget hvor vidt norsk rett er i samsvær med EMDs tradisjonelle syn når det gjelder omsorgsovertakelses midlertidighetsformål «Samlet sett er det grunn til å hevde at midlertidighet ikke er et så klart premiss for omsorgsovertakelse etter de norske reglene som etter EMDs tradisjonelle syn.»
I prop.169L/2016-2017 (Barne- og likestillingsdepartement) står det «Ved utformingen av alminnelig lovgiving må staten holde seg innenfor de grenser som trekkes opp av Grunnloven og internasjonale menneskerettskonvensjoner.» Med internasjonale menneskerettighetskonvensjoner menes FNs barnekonvensjon og Den europeiske menneskerettighetskonvensjon – EMK.
Ellers sier utvalget at : 'For å ivareta barn og foreldres rettigheter i en situasjon der barnevernet har satt inn tiltak i en familie, er det svært viktig at barnevernstjenesten følger opp tiltak på en god måte. Når det gjelder omsorgsovertakelser, er utgangspunktet etter overordnede menneskerettslige forpliktelser at dette skal være en midlertidig løsning. Omsorgen skal om mulig tilbakeføres til foreldrene så snart vilkårene for omsorgsovertakelse ikke lenger er til stede. Staten har i forlengelsen av dette en plikt til aktivt å følge opp foreldre og barn. Utvalget mener gjeldende lov ikke i tilstrekkelig grad legger til rette for å følge opp barn og foreldre etter at et barn er bosatt utenfor hjemmet.
Utvalget foreslår å samle alle bestemmelsene om oppfølging og planer i ett kapittel i loven. Det foreslås å presisere innholdet i omsorgsansvaret og foreldreansvaret for barnet etter en omsorgsovertakelse, først og fremst av informasjonshensyn. Utvalget foreslår videre ulike tiltak som styrker oppfølgningen av både barn og foreldre etter tiltak.
Ved hjelpetiltak videreføres gjeldende oppfølgningsansvar, men plandelen er i tråd med lovforslagets systematikk, tatt inn i en særskilt bestemmelse om plan ved hjelpetiltak. I forslaget til planbestemmelsen er det inntatt en setning om at formålet med tiltaksplanen er å sikre en systematisk og regelmessig oppfølging av barnet og foreldrene. Det er også presisert at planen skal inneholde en angivelse av tiltakenes målsetting, innhold og antatte varighet.
Utvalget foreslår å lovfeste at barnevernstjenesten skal legge til rette for at omsorgen om mulig kan tilbakeføres til foreldrene etter vedtak om omsorgsovertakelse, i tillegg til et krav om at barnevernstjenesten må vurdere om det er nødvendig med endringer eller ytterligere tiltak.
Utvalget foreslår også å etablere en ordning med en støtteperson for foreldre etter omsorgsovertakelse. Videre foreslår utvalget å lovfeste et krav om at planen ved omsorgsovertakelse skal angi tidsperspektivet for omsorgsovertakelsen.
Utvalget foreslår å lovfeste at barnevernstjenesten også skal følge opp foreldre etter vedtak om bosted i institusjon uten barnets samtykke, og under frivillig opphold i institusjon. Det foreslås også et oppfølgningsansvar ved hastevedtak. Endelig foreslår utvalget en ny bestemmelse om en plan for gjennomføring av kontakt mellom barnet og barnets familie samt nærstående, etter omsorgsovertakelse og vedtak om bosted i institusjon.
(…)
Utgangspunktet om midlertidighet – plikten til å tilbakeføre barn. Utgangspunktet om at omsorgsovertakelser skal være et midlertidig tiltak ble tidlig slått fast av EMD. EMD har også lagt til grunn at myndighetene har en plikt til jevnlig å undersøke om det har vært forbedringer i familiens situasjon som kan tilsi at barnet kan tilbakeføres.
(…)
Det kan ikke være tvilsomt at lignende utgangspunkter og retningslinjer også følger av SP artikkel 17 og BK artikkel 9. I FNs generalforsamlings resolusjon av 18. desember 2009, Guidelines for the Alternative Care of Children, fremkommer det tydelig at omsorgsovertakelser skal være

midlertidige:
«All decisions concerning alternative care should take full account of the desirability, in principle, of maintaining the child as close as possible to his/her habitual place of residence, in order to facilitate contact and potential reintegration with his/her family …

Removal of a child from the care of the family should be seen as a measure of last resort and should, whenever possible, be temporary and for the shortest possible duration. Removal decisions should be regularly reviewed and the child's return to parental care, once the original causes of removal have been resolved or have disappeared, should be in the best interests of the child…»
(…)
Det er imidlertid ikke tilstrekkelig etter konvensjonene at det jevnlig vurderes om vilkårene for å opprettholde omsorgsovertakelsene er tilstede. Myndighetene har i en viss utstrekning også en positiv plikt til å tilrettelegge for familiegjenforening'.

Intervensjon i tiden etter fødsel
Spesialistene ved Anna Freud National Center for Children and Families i London fraråder sterk å intervenere i form av tidlig innsats i en familie de første 3 månader etter fødsel (selvfølgelig at det ikke gjelder de familiene hvor det finnes bevis på vold i hvilke som helst form).

Desto viktigere er å understrekke at eventuelle undersøkelser, tidlig innsats eller tiltak når det gjelder nyfødte skal gjøres kun som unntak og så skånsomt som mulig.
I de 2 forslagene om en ny BVlov som jeg har lest (utvalget og dep. sine forslag) derimot, mener jeg at det ikke presiserres faren ved unødvendig intervensjon i tiden etter fødsel. Tvert imot. Det virker som om intervensjon i de første månende etter fødsel er meget ønsket og omsorgsovertakelse er rammet i prinsippet 'når familiebåndene er svake, er det heller ikke veldig inngripende å bryte dem'.

Både nasjonalt og internasjonalt har kommet til uttrykk bekymringer at omsorgsovertakelse ikke brukes med restriktiv holdning som en siste løsning og at særlig de små barna skal ikke få alternativ omsorgssituasjon. Partene bør 'treffe alle nødvendige tiltak for å sikre at foreldrene er i stand til å påta seg det primære ansvaret for sine barn, hjelpe foreldrene med å oppfylle sine forpliktelser' for å hindre at barn opplever atskillelse fra foreldrene sine.

Barnekomiteen. Gennerell komentar NR.7. 2005. Artikkel 18 (…) partene er forpliktet til ikke å skille barna fra deres foreldre, med mindre dette er til det beste for barna (artikkel 9). Små barn er særlig sårbare for de negative følgene av en slik atskillelse, på grunn av sin fysiske avhengighet av og følelsesmessige tilknytning til sine foreldre/primære omsorgspersoner. De har også dårligere forutsetninger for å forstå omstendighetene rundt en slik atskillelse. De forhold som vanligvis har mest omfattende negative følger for små barn, er bl.a. mangelfull eller manglende omsorg fra foreldrene, foreldre som er under akutt økonomisk eller psykisk press, eller som lider av svekket mental helse, foreldre uten nettverk, inkonsekvent oppdragelse, konflikt mellom foreldrene eller misbruk av barna, og situasjoner der barna opplever brutte relasjoner (herunder tvungen atskillelse), eller der de får lite tilfredsstillende omsorg på institusjoner. Komiteen ber innstendig partene om å treffe alle nødvendige tiltak for å sikre at foreldrene er i stand til å påta seg det primære ansvaret for sine barn, hjelpe foreldrene med å oppfylle sine forpliktelser, bl.a. ved å redusere antallet tilfeller der barna opplever skadelig savn, omsorgsbrudd eller sviktende omsorg, og treffe tiltak for å hindre at små barns velferd settes i fare. Partenes generelle målsettinger bør bl.a. omfatte en reduksjon i antallet små barn som blir forlatt eller gjort foreldreløse, og en minimering av antallet små barn som må tas hånd om på institusjoner eller i alternative former for

omsorg over lengre tid, med unntak for de tilfeller der dette vurderes å være det beste alternativet for barnet'.

Committee on the rights of the child. Day of general discussion. Children without parental care. 2006. 654. 'The Committee notes that in many States parties the number of children separated from their parents and placed in alternative care is increasing and at a high level. It is concerned that these placements are not always a measure of last resort and therefore not in the best interests of the child. The Committee recommends that the States parties ensure that the placement of children in alternative care (foster care, residential care, other forms of alternative care) is based on a carefully conducted assessment of the needs and best interest of the child by a competent and multidisciplinary group of experts and that a short- and long-term plan, including the goals of the placement and the measures to achieve these, is available at the time of the placement and is regularly adapted to the development of the child'.
Når det gjelder nyfødte mener jeg at utvalget har gjort en overfladisk vurdering og har konkludert for fort at 'overveiende sannsynlighet' tydeliggjør nok problemstillingen.

Mitt forslag er å unngå diffuse begrep og deretter vurderinger. Derfor bør bokstav g) i utvalgets forslag og e) i dep. sitt forslag erstates med konkrete tiltak:
1.dersom det finnes bevis på at foreldrene til det nyfødte barnet utøver grov vold mot barnet anbefalles akuttplassering

2. dersom foreldrene til det nyfødte barnet ønsker selv å plassere barnet utenforhjem skal de få den hjelpen de trenger før BV skaffer adekvat og egnet fosterhjem (ikke bruk av midlertidig omsorg som fek beredskapshjem)

3.dersom sterk mistanke eller bevis om at foreldrene ikke gir forsvarlig omsorg til det nyfødte barnet skal BV tilby den nødvendige hjelpen de trenger for å sikre bra nok omsorg og unngå plassering av barnet de første månender (3 til 6mnd). De første månende er vanskelige for enhver forelder (særlig førstegangsforeldre). Samt er det viktig for barnet å få være med sine foreldre. Barnet kjenner mors kropp og det å være i nærhet av morskropp er viktig for å redusere/forebygge angst. Jeg mener at det å tilby hjelp og støtte til nybakte foreldre som sliter på et viss med å gi forsvarlig omsorg til barnet sitt de første 3 til 6mnd, er rimelig å forvente. Det er bedre for barnet, for foreldrene og for samfunnet om de får det til. Det er mye bedre enn at barnet flyttter til fosterhjem. Det er også økonomisk lønnsomt å tilby den hjelpen de føsrte mnd. De aller aller fleste foreldre klarer seg mye bedre etter de første 6mnd.

4.ellers bør vi la barn og foreldre komme seg til ro. Tidlig innsat bør ikke iverksettes på bekostning av normal variasjon.

***

I dag er det mange foreldre som frykter BV i Norge. Samtidig som det er for lite debatt i dagens samfunn om hva vi mener med det å verne barn og ikke minst BV sitt tilbud. Vi er blitt for lett styrt av politikkere, fagfolk og jurister. Alt for lite debatt og altfor polarisert debatt. En er enten pro eller imot en idee, et forslag. Det diskuteres ikke lenger nyanser. Alt er svart-hvit og ingenting innimellom. Konsekvensene er beskrevet veldig godt i filmen 'What Happened to Manday' (2017), hvor Nicolette Cayman, leder av The Child Allocation Bureau (dette er året 2073) og stortingskandidat sier: 'Anyone who wants to bring a child into this world, must be able to proove financial stability and to be able to guarentee the emotional and physical wellbeing of that child. There may even be room for sibblings, if the data measures up. [Alle som vil sette barn i verden, må kunne dokumentere økonomisk stabilitet og garantere barnets fysiske og følelsesmessige trivsel.

Det kan kanskje bli plass for søsken, hvis tallene tilsier det.]' (min.14.54)

Selv om jeg ikke har opptak fra BBC vil jeg referere til en britisk mamma som har komentert på BBC NEWS den nye BVloven vedtatt i Stor Britania i 2018. Hun sa: 'Denne loven hjelper ikke meg til å slutte å slå barna mine; denne loven gjør meg til skjule at jeg gjør det. Loven skulle gjøre det lett for meg å ta kontakt for å få hjelp hvis jeg slår barna mine. Loven skulle gjøre meg til å ønske å søke hjelp, ikke frykte BV'. (min oversettelse).
En lov som gir tydelige rammer og presise begrepsbeskrivelse inviterer folk til dialog og refleksjoner og det skaper trygghet og respekt. Denne loven derimot opptrer inkognito (bruker ukjent navn, gir seg ikke til å kjenne eller operere med et oppdiktet navn i den hensikt å skjule det virkelige navnet); og dette skaper frykt.

Vedlegg 1. Forkortelse i dokumentet

'Dep.' betyr Barne- og likestillingsdepartementet

'Utvalget' betyr utvalget oppnevnt ved kongelig resolusjon 28. november 2014 og som har opparbeidet dokumentet NOU 2016:16

'BV' betyr barneverntjeneste